

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952

Година XXVIII
БРОЈ 804
27. мај 1967.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Dan
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

КРОЗ ВЕКОБЕ

ПУТЕШЕСТВИЈЕ

Чувени бронзани коњи испред базилике Светог Марка у Венецији, стајали су некад у Цариграду. Када су за време четвртог крсташког рата 1204. године опљачкали Цариград, млетачки витезови су присвојили коње и као ратни плен однели их у Венецију.

Године 1798. међутим, Наполеон је наредно да се коњи испред базилике пребаци у Париз где су били постављени на врх Тријумфалне капије. После 17 година, 1815. коњи су поново враћени у Венецију.

КРАТАК ВЕК

У Њујорку је 1852. године био изграђен овај брод за који се рачунало да ће брзином од 25 чворова на час превозити 3.000 путника. Брод је имао 16 димњака и 16 мотора са укупно 3.000 коњских

снага. На првој војњи, после свега четири миље пловидбе, брод је стао и више није могао да крене. Одвукли су га назад до дока и одмах почели да га демантирају.

ПРОТИВ ЗНАЊА

Краљ Острогота Теодорик (454—526), који је освојио Италију од Одоакарових Германа и тако основао Источнототску државу

на Апенинском полуострву, донео је закон који је одређивао смртну казну за сваког ко би послао дете у школу.

У ОВОМ БРОЈУ:

НОВИ СТРИП: ВИК КОЈИ СЕДИ
ВОМВАШ СИРЧА
ЧОВЕК НА МЕСЕЦУ
ПИРАМИДЕ И АТЛАНТИДА
ХУМОР
ПРИЧА
ШАХ
АЛЕГДОТЕ
СПОРТ
ПИСМА ЧИТАЛАЦА
ЦРТИЦЕ ИЗ ВИОЛОГИЈЕ

КРШТЕЊЕ КОКОСОВИМ ОРАХОМ...

стварно рођење, слави се на различите начине.

У Јапану је поринуће и крштење брода увек праћено музичком представом. Символично уже, о које је недалеко од прамаца брода обешена боца шампањца, везује брод с великом куполом од свиле која се делује изнад дока. Најугледнија гошћа свечаности, кума новог брода, специјалном секирицом пре сеца уже. Боца шампањца разбија се о прамац, а из свилене куполе почињу да се просипају бомбоне, разнобојни фењерићи и излећу десетине белих голубова.

У Индији тај празник протиче много скромније. Тамо боцу шампањца замењује кокосов орах. Али, зато се цео труп брода шкropи ружином водичом тако да у те дане читав док подсећа на фризерницу.

Дански бродовласник Лау ритсен је на оригиналан

начин крштавао своје бродове. Један његов брод нарочито изграђен за превоз воћа био је крштен боцом пуном сока од поморанџе, о прамац брода „Киста дан“ намењен поларној пловидби, разбијена је једна ледена плоча, а о кљун моторњака „Магадан“ боца с морском водом узетом из Северног мора.

У многим земљама, нарочито у Норвешкој, посада сачува запушач од боце којом је брод крштен као бродски талисман.

Многи танкери који превозе нафту из земаља Блиског истока, према тамошњим обичајима не смеју да дођу у додир с алкохолним пићима. Због тога се за крштење тих танкера добавља вода из посебних извора у Мексику.

У Турској се на жртву крштења приноси јагње или неколико јагњади: њиховом још топлим крвљу премазују се саоници и

труп брода, а затим се за време читања молитве о прамац разбија боца са освећеном водом.

Традиција крштавања брода стара је неколико хиљада година. Сличним обредима било је праћено и спуштање у воду старих римских галија. Ритуално жртвовање било је, највероватније, покушај да се измоли благонаклоност бога мора. На дар Нептуну приношене су и људске жртве. И стари исландски летописи причају о страшном обичају да се пре поринућа брода у море принесе људска жртва. Касније су се сопственици бродова задовољавали приношењем на жртву животиња чијом су крвљу премазивали кљун и кобилицу брода. Најзад је у већини земаља крв замењена црвеним вином а затим — шампањцем.

Најраспрострањенији начин крштавања бродова — шампањцем — познат је у Европи од 1860. године. Почетком овог века и женама су почели дозвољавати да учествују у овој свечаности. У наше време жене су најчешће те које разбијањем боце о прамац брода и постају његове „куме“. Тиме је учињен крај древној веровању помораца да жене доносе несрећу бродовима и морнарима.

АНЕГДОТЕ

Тук на лук

Енглески песник и есејиста Елиот (Томас Стерн) рођен у Америци 1888. године, добитник Нобелове награде 1948. године, рекао је америчком писцу Џону Штајнбеку, рођеном 1902. г. добитнику Нобелове награде 1962. године.

Откако сам напунио 60 година, не могу више да прочитам ниједан роман.

— Неможете се секирати. Ја до својих 65 година нисам успео да прочитам ниједан стих — одговори му Штајнбек.

Воли шћо је нагласан

Кад се одлучивало о грбу Сједињених Америчких Држава и кад је било постављено питање која животиња треба да буде представљена у њему, већина делегата глатив овог предлога. Своје неслагање образложио је: тив овог предлога. Своја неприхватања образложио је: орао је прљав, ваљљив и безбојан, док је журан достојанствена птица изванредно лепих боја. Франклинова речитост није била без утицаја па је постигнут компромис: орао у грбу, журан на празничној трпези.

Касније је Бенџамин Франклин једном изјавио:

— Ипак ми је мило што су ме тада надгласали. Не могу да замислим како би било да је обратно: журан у нашем грбу — орао на нашој трпези.

Многи и мало...

Пикасов коментар о таленту једног младог сликара: — Он ће свакако за собом оставити многа платна, али зато мало слика.

Играње корисније од спавања

Шеф одељења за дечје болести у болници Чаринг Крос и један од најистакнутијих енглеских стручњака за проблеме васпитања деце др Хиуи Цоли сматра да већина родитеља непотребно дуго задржава децу у постељи. У једној од студија он је недавно

објавио: „Погрешно је мишљење родитеља да је детету сваке ноћи потребно знатно више часова спавања него одраслој особи. Родитељима који се жале да им деца неће да иду на спавање јер више воле да се играју, треба рећи

да је за мало дете игра најкориснија школа. Дете које увече жели да се игра свакако је интелигентно и кроз игру обезбеђује себи допунске часове за образовање.

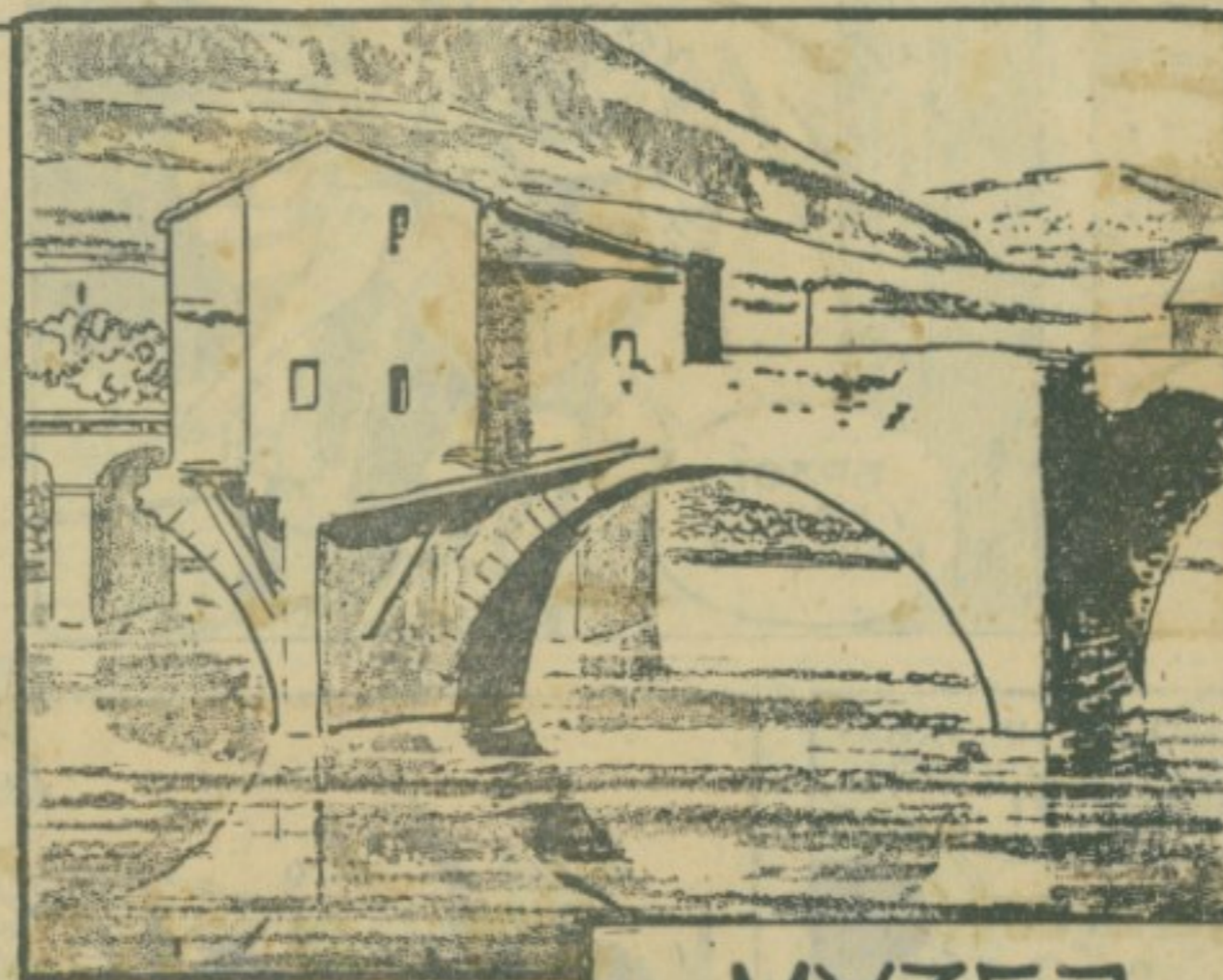
Често се болесно дете непотребно прикива за посте-

љу. Ако оно жели да устане да се игра, треба му то дозволити. Оно ће се у игри замарати али ће утрошити више енергије ако се нервозно преврће у постељи жељно очекујући тренутак када ће му бити дозвољено да устане“.

Ripley's — Веровали или не!

2240 КИЛОМЕТАРА НА КОЛЕНИМА
ПЕРСИЈСКИ ФИЛОЗОФ АБУЛ ХАСИМ ЗОНЕИД 30 ПУТА ЈЕ ПЕШИЦЕ ИШАО НА ХОДОЧАШКЕ УМЕКУ ПРЕВАЛИВШИ ТАКО ПРЕКО 130 000 КИЛОМЕТАРА — ПРВИ ПУТ ЈЕ ТО РАСТОЈАЊЕ ОД 2240 КИЛОМЕТАРА ПРЕШАО НА КОЛЕНИМА.

МУЗЕЈ
У МИЛОУ (ФРАНЦУСКА) НАЛАЗИ СЕ ИЗНАД РЕКЕ ТАРН НА ЈЕДНОМ ЛУКУ СТАРОГ МОСТУ ЧИЈИ ЈЕ ОСТАЛИ ДЕО ОДНЕЛА ПОПЛАВА ЈОШ ПРЕ 400 ГОДИНА

ПОСЛЕ СМРТИ **ДРУЖИЦЕ**
140 ГОДИНЕ ПРЕ НАШЕ ЕРЕ ОСТРЕ ИЛИЕ — РАТОРА КАЛИГУЛЕ БИЛА ЈЕ ПРОГЛАШЕНА ЈЕДНОМЕСЕЧНА ЖАЛОСТ — ЗА ТО ВРЕМЕ ЈЕ ПОД ПРЕТХОМ СМРТНЕ КАЗНЕ БИЛО ЗАБРАЊЕНО ОВАКО КУПАЊЕ!

ЧОКОЛАДНА ОРХИДЕЈА
(*nigritella rubra*)
КОЈА РАСТЕ У ЕВРОПИ ИМА И БОДУ И МИРИС ЧОКОЛАДЕ

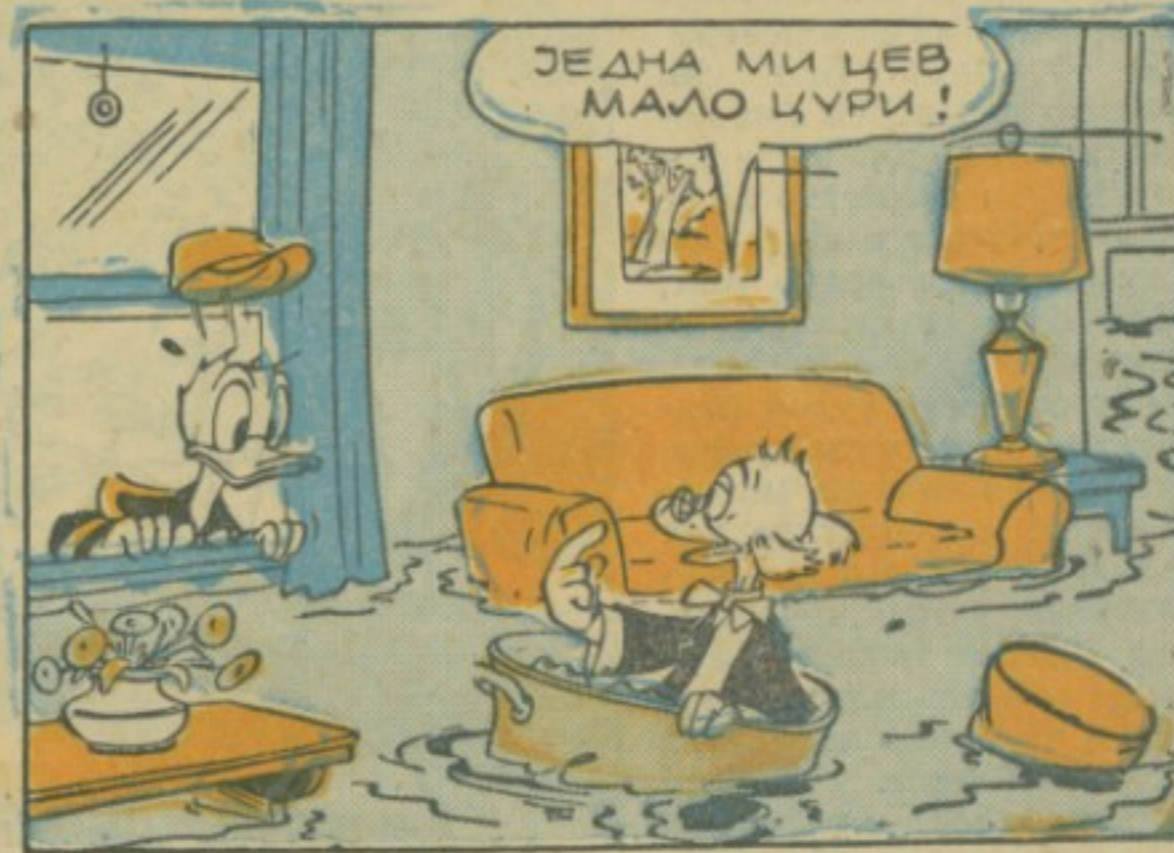
БУНДЕВУ
ДУГАЧКУ 168 САНТИМЕТРА И ТЕШКУ 70 КИЛОГРАМА ОДГАЗИЛА ЈЕ КЛЕР ЧЕМБЕРС ИЗ АЈРОН ДАФА (САД)

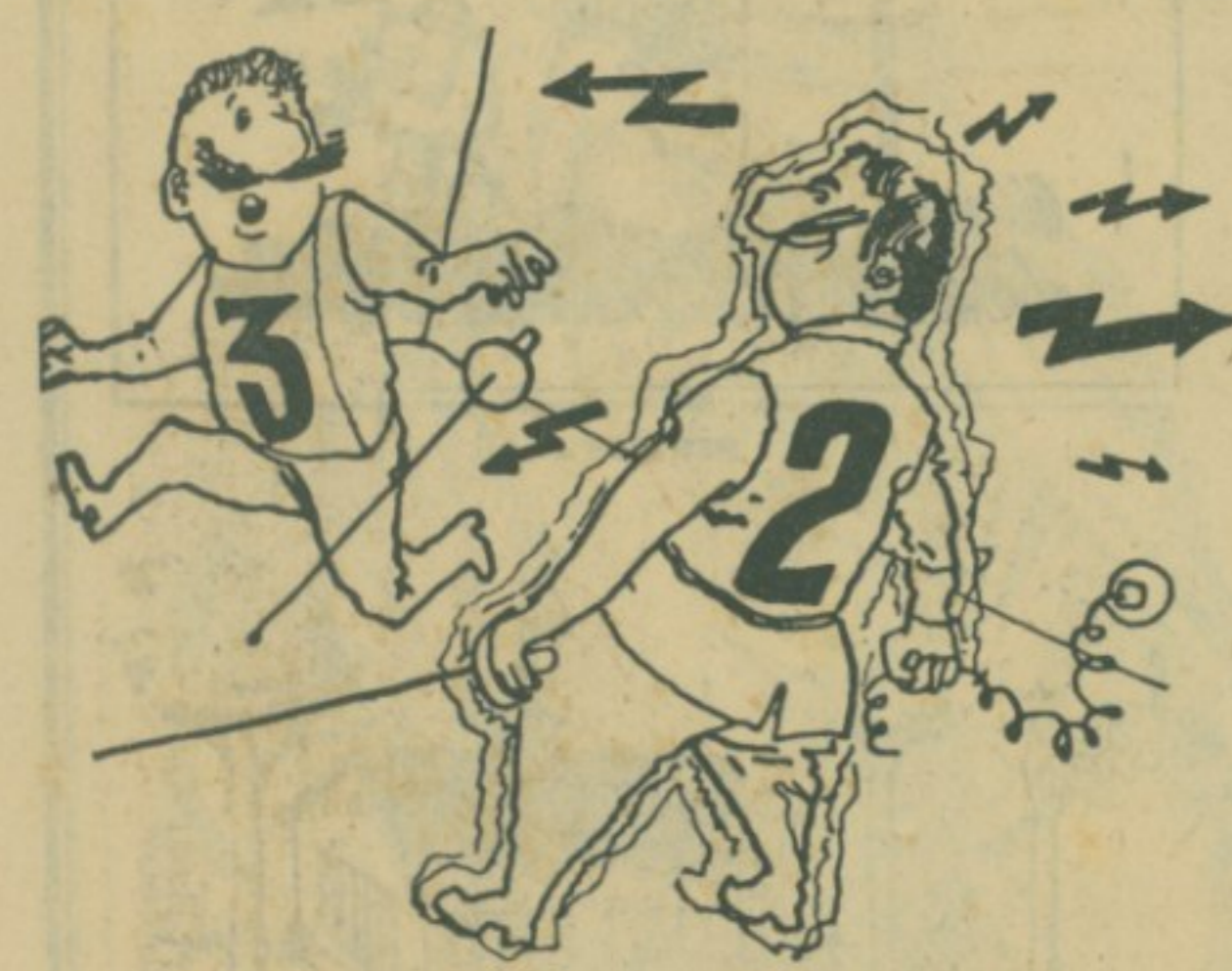
МЕДВЕД КОЈИ ЛУБИ ЛАВА
ВАЗАРСКО ДЕЛО ПРИРОДЕ У БЛИЗИНИ КАСТЕЛЖОА (ФРАНЦУСКА) © King Features Syndicate, Inc. 1967. World rights reserved.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

СПОРТ

био је равнотежу и пао на електрични бројач убода. Многи су потрчали да притекну у помоћ спортисти, али све оне који су покушали да „ослободе“ Мишела ударила је струја. Ко зна како би се то завршило да се један од гледалаца није сетио да искључи бројач.

Бразилски професионални боксер Соверно Торес истеготворио је на грудима ликове своје жене и троје деце. „Осећање да се борим за њихов хлеб даје ми нове снаге“, рекао је он. Зли језици тврде да је ствар у нечем другом: противници Тореса обузети сажаљењем неће га ударати у груди.

Рекорд своје врсте постигао је Бразилијанац Пауло Дарвал. У току последњих пет година он је 24 пута био повређен за време фудбалских утакмица. Најинтересан-

тије је то што сењор Дарвал уопште не игра фудбал, он је само навијач. Дванаест пута је настрадао у тучама између гледалаца, два пута се рушила трибина на којој је седео и четири пута су га газили коњи полиције. Једном се оклизнуо на кору од банане и сломио ногу, а другом приликом пао у јарак и повредио кичму. Када је једном приликом у полувремену утакмице огладио се сео у бифе да поједе рибу, кост му је стала попречно у грлу. Пауло је чак успео да буде рањен у леђа када га је једна навијачица у заносу убодла свом снагом кишобраном. И поред свега тога Дарвал је изјавио новинарима: „Фудбал је најбољи спорт на свету! Ако буде требало, ја ћу и на штакама долазити на утакмице“.

Више аутомобила — мање пешака

Можда ћемо једног дана престати да идемо пешке — чују се гласови експерата у појединим земљама. Наиме, стручњаци једне енглеске фабрике обуће израчунали су да је пре 50 година у такозваном доаутомобилском времену, човек у току свог живота прелазно просечно 750.000 километара, а данас он пређе свега 402.000 километара у току живота. Експерти су се забринули јер сматрају да ће фабрике обуће банкротирати кров 40 година.

ТАЈМ-АУТ ЗА ХУМОР

Рекордно пливање сенегалског пливача Жана Дипоа крауд стилем завршило се, и поред одличног резултата, проклињањем на адресу судија. Један од тројице судија толико се био узбудио да је пре него што је пливач стигао на циљ пао у воду и изненађен новом ситуацијом, пре времена зауставио штоперцицу. Због тога рекорд није био признат.

Невероватним догађајем завршен је сусрет мачевалаца у Паризу. После једне неуспеле акције, млади мачевалац Мишел Жибелин изгу-

СПОРТ

Уређује: Паја Патак

Ква Ква

— Не, није због сујевеља већ због тога што је мени новац потребан у четвртак.

Срећа

— Што сам данас имао среће у школи! — хвали се Влаја по повратку кући.

— Како? Добио си неку петницу? — пита га ујка Паја.

— Ма не! Учитељ је хтео да ме отера у ћошак али су сви пошкови били заузети! — одговори му Влаја.

Шта је горе?

— Мићо, ти си изгледа, опет дирао колаче иако сам ти казао да их не једеш пре ручка. Само признај поштено.

— Ујка Мики, кажи ми шта је већи зрех: слагати или дирати колаче кад је то забрањено? — уместо одговора запита Мића.

Касно је!

— Шиле пита уличног продавца срећак:

— Колико на тој вамој лутрији може да се добије?

— Па... ако извучете главни згодитак можете да добијете и четири милиона — одговори му продавац.

— Фини! А када је извлачење?

— У петак.

— У петак? Онда нећу да купим срећку.

— Зашто? Нисте ваљда сујевежни?

Погрешна адреса

Усред ноћи неко упорно лупа на Шиљина врата.

— Ко је тамо? И зашто ме будите? — пита Шиља из постеље.

— Ваш сусед... Гори вам кућа!

— Погрешили сте. Ја нисам ватросасац! — одговори му Шиља.

Шиљино ложино

Неки странац упитао Шиљу због чега у његовом граду има четири јавна часовника а сваки показује различито време.

— Па кад би сви показивали исто онда би само један од њих био довољан — одговори му Шиља.

Нашао сам се у земљи где сам се осећао безбедним. На обали мора и при ушћу реке открио сам много дивљих лабудова. Хранили су се рибама и малим птицама раздирући их оштрим канџама. Ево шта ме је изненадило: на једној ноzi имали су канџе као код орла, а друга им је била као код обичних лабудова. Ту на обали изводили су своје младе. Одабрао сам 30 до 40 лабудина и припитомио их. Чинио сам то делом из задовољства, а делом ради извесног циља који ми се зачео у души и који сам касније успео да претворим у живот.

Видео сам да су те крупне, јаке птице способне за дуге летове и стао сам да их подучавам да лете на мамац и да се на мој знак враћају. Дошла ми је мисао да ч једну запрегу сјединим неколико лабудова и да их научим да лете с тешким теретом.

... Срећа ме је упутила на следећи опит: окачио сам о дашцику везану са запрегом убојено јагње. Морам да признам да сам му завидео. Јер то је било прво живо биће које је кренуло на тако необичан и изванредан лет.

... Због тога сам опет сео у машину и пустио птице које су, срећом, полетеле све у једном правцу, мада, додуше, не у оном у којем сам ја желео. Али то није важно. Моје птице секле су ваздух невероватном брзином. Био сам страховито изненађен али моје изненађење је још више порасло кад сам приметио да је прошао читав час а да се оне уздику све више, право увис, брзином одлетете стреле. Постепено се та брзина смањила. Затим су се неким чудом птице зауставиле и остале непокретне као да седе на моткама. Узде су се опустиле као да се цео апарат, а и ја у њему, замрзао у непомичности, као да немамо тежине. Тако су, без икакве материјалне подршке, те птице лебделе у ваздуху као рибе у мирној води. Било је тако страшно да бих ја, признајем, умро од страха да нисам владао шпанском одлучношћу и храброшћу...

Ако бисте ме питали чиме су се храниле моје птице, одговорио бих вам: мада су међусобно биле повезане узицама, ипак су могле да ловe равне мушице, па чак и птичице. Ипак, за време лета ниједном их нисам видео да су нешто јеле.

... У ваздуху је било тихо: није се осећао ни дашак ветра, ни зима, ни врућина — можда због тога што зраци Сунца нису овамо продирали а можда и због тога што су вода и копно били далеко једно од другог.

Необична ствар: од тренутка кад сам напустио Земљу ниједном нисам осетио жељу за јелом и пићем: можда је то долазило од чистоће ваздуха а можда и из неког другог узрока који ми је остао непознат. Међутим, осећао сам се и телом и духом савршено здрав.

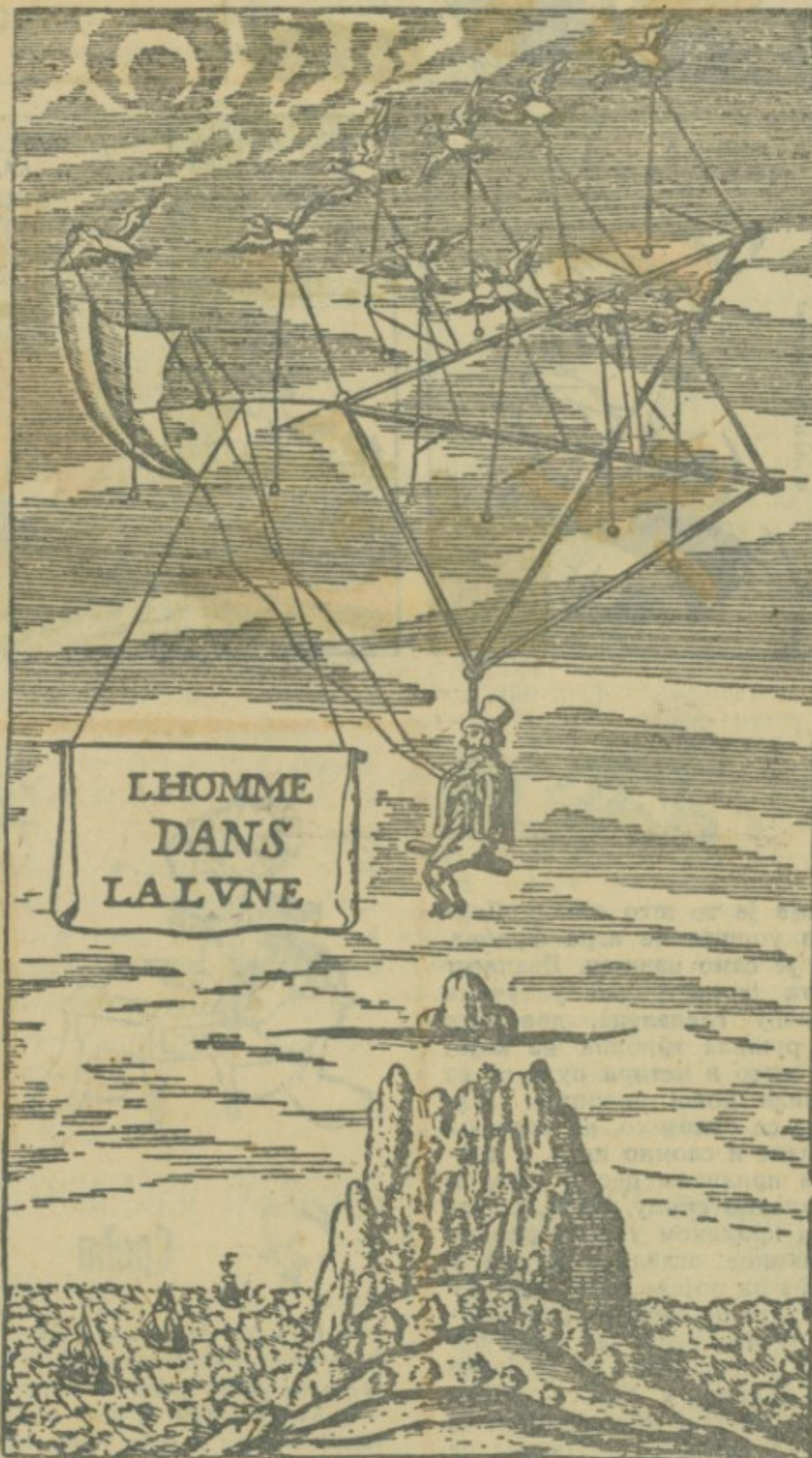
... После једанаест дана непрекидног лета приметио сам да се приближавам једној другој, дотад непознатој земљи које се тако може назвати телом које ми обично називамо Месец. Земља је стигла да се дванаест пута окрене око сво-

РЕТКОСТИ ИЗ СВЕТА КЊИГА

ЧОВЕК НА МЕСЕЦУ

ИЛИ НЕОБИЧНО ПУТОВАЊЕ ДОМИНИКА ГОНЗАЛЕСА ШПАНСКОГ Авантуристе ИЛИ Ваздушни амбасадор

Из фантастичног романа енглеског писца Френсиса Годвина написаног у 17. веку, доносимо изводе који ће наше читаоце упознати с јунаком ове данас ретке књиге и његовим необичним доживљајима. Поводом Међународног конгреса за астронаутику у Мадриду 1965. године изишло је факсимилно издање француског превода Годвинове књиге.

Насловна страна француског издања Годвинове књиге (1648)

је осе кад се наш лет завршио. Пред мојим очима указале су се необичне и нечувене ствари. Пре свега сам приметио да Земљина лопта одавде изгледа већа но што

нама са Земље изгледа Месец кад је пул. Предмети су били неупоредиво већи и шири од наших.

Тек што сам ступио на Месец осетио сам страховиту глад. Док сам привезивао своје птице и машину за прво дрво на које сам наишао — оно је било три пута више и пет пута дебље од нашег дрвца — маштао сам о томе како да напуним свој стомак. Посегао сам у џепове да бих узео храну коју сам понео собом. Али, уместо јаребица и петлова наишао сам само масу сувог лишћа и маховине. То се догодило и са мојим канарским вином које се претворило у смрдљиву, одвратну течност. Ви, разуме се, схватате да је све то било дело злих духова.

У међувремену чуо сам страховит шум што су га правиле моје птице: машући крилима оне су се бациле на неки грм. То ме је запрепастило јер никада нисам видео да би оне било шта јеле. Откинуо сам један листић и стао да га жваћем са огромним задовољством толико му је укус био изванредан. То лишће било је

и за мене и за моје птице права посланица.

Тек што сам завршио с јелом кад видео да ме окружава група људи чији су ми спољашњи раст и одело били савршено необични. Већина је била двоструко виша од људи на Земљи, а боја лица им је била маслинаста. Још више ме задивила боја њиховог одела коју не могу ни да одредим ни да опишем: ни бела, ни црвена, ни зелена, ни жута, ни плава, већ некако као да је састављена од свих нама непознатих боја.

... Највиши међу њима загрлио ме је с великом нежњошћу и наредно, колико сам могао да разумем, да се његови људи побрину о мојим птицама, после чега ме је, узевши ме за руку, повео свом дому. Најмања врата у том дворцу имала су 30 стопа у висину и 12 у ширину. Собе су биле од 40 до 50 стопа. И све остало у одговарајућим размерама. Томе су није требало ни чудити. Сам домаћин куће био је висок тридесет стопа и 25 до 30 пута тежи од најкрупнијег човека у нашем свету. Пошто сам се оморно повео ме је у дворца кнеза — владара државе.

Тај кнез, још виши но човек о коме сам вам управо причао, звао се Пилонас. Касније сам дознао да то име значи „Први“ и да је он најмоћнији човек те провинције. У земљи постоји још и главни суверен — монарх, господар читавог Месечевог света. Постоји веровање да је његов први предак дошао са Земље и постао господар тог царства а да његови потомаци владају овде четири хиљаде луна, то јест 3.077 година.

Први император звао се Ирдонозур. За њега тврде да је владао 400 луна и да се, изродивши децу, вратио у своју постojбину на Земљу. Али, не прича се како су та путовања остварена...

... Још једна занимљивост: уколико су житељи Месеца виши и јачи утолико им је разум јаснији а живот дужи. И њихов раст је различит: срећу се људи само незнатно виши од наших — такви не живе дуже од хиљаду луна, тј. свега 80 наших година.

Кад смо стигли у двор, дали су нам по две лепезе од перја, сличне онима каквима се служе наше шпанске госпе да се расхладе. Пре но што вам објасним употребу лепеза, морам вас обавестити да Месец није сасвим лишен силе теже, али је она слабија од Земљине. Помоћу тих лепеза, које као да замењују крила, можеш се одржати у ваздуху извесно време и летети куд желтиш. Секући ваздух двоструком лепезом прелетели смо пет лија до дворца владарућег кнеза за два часа.

Владајући кнез чекао нас је у раскошној сали, седећи на престолу поред жене и старијег сина. Бацно сам се пред његове ноге али ме је он, невероватно љубазан, подигао. Подарио сам му неколико каменова — дијамант, сафир, аметист, смарагд, рубин и опал — које је примио с чуђењем и радошћу јер дотада ништа слично није видео...

... И мада сам се осећао као у рају и, рекло би се ништа боље не бих могао пожелети, мучило ме је сећање на жену и децу и њихови ликови стално су ми били пред очима.

... Текло је већ осми месец мог боравка када је велики Ирдонозур послао по мене. Поднео сам му на дар остатак драгуља што сам их још имао код себе а он ми је као уздарје дао камење које се показало драгоценије од читавог брда злата. То камење је нама непознато а на Месecu их називају полестаст, мак рубус, еболис. Први, величине ораха, има необично својство: загрејан, он садржава топлоту све док га не прелију нарочитом течношћу. Вреднија тог камена толико је сивна да се од њега ужури сваки метал. Макробус, боје топаза, драгоценији је од других. Иако не већи од боба, његов сјај је толики да ако се ноћу унесе у велики храм, постаје светло као од стотину лампи. Али, смем да кажем да трени својим особинама надмашује све друге: ако се приложио уз го-ло тело отклања све бриге и чини тело без тежине. Ако се

окрене на другу страну повећава силу Земљине теже...

... Овде свега има у изобиљу, нарочито жита и плодова свих врста, све расте само од себе тако да житељи Месеца не морају ништа да раде да би дошли до богате жетве. Треба рећи да се они одликују изузетном честитошћу и моралношћу. Овде не знају шта је то убиство и како би оно било и могуће кад свака, чак и смртоносна, рана брзо зацељује. Они ме уверавају (а ја сам склон да им верујем) да чак и одсечена глава може поново да прирасте уз тело ако се три луна држи уз њега приљубљена и премазује соком једне траве.

И стари и млади мрзе порок а уважавају врлину. Живе тако да ништа не може да наруши њихов мир. Ако ипак примете код детета склоност према пороку, они га на мени непознат начин отрављају на Земљу и замењују за друго.

Клима је овде толико умерена, без киша и непогода, да нема никаквих болести и царује вечито пролеће. Када се живот већ приближи коначу житељи Месеца умиру без патњи, као кад се гаси свећа.

... 29. марта 1602. године, у четвртак, проверио сам своју машину и чврсто се привезавши био сам готов да напустим Месец. Поред камења које ми је подарио Ирдонозур, понео сам и довољно хране.

За време лета, као и првог пута, нисам осећао ни глад ни жеђ. Тешко је описати каквом су нестрпљивошћу моје птице стремиле да се врате на Земљу да не би пропустиле период када је Земљина привлачна снага знатно јача од Месечеве.

Првих осам дана птице су летеле без заустављања. Али деветог, зашавши у облаке, осећао сам да треба још само мало па да треснемо о Земљу. Био сам ван себе од страха. Размисливши одлучио сам да је дошло време да се послујим поклоњеним камењем еболисом. Прислонио сам га уз обнажено тело и одмах осетио како су птице, као да су ослобођене велике тежине, полетеле напред неупоредиво брже но пре и летеле су тако све док се нису спустиле на високу планину. Тако сам се после девет дана лета опет нашао на Земљи.

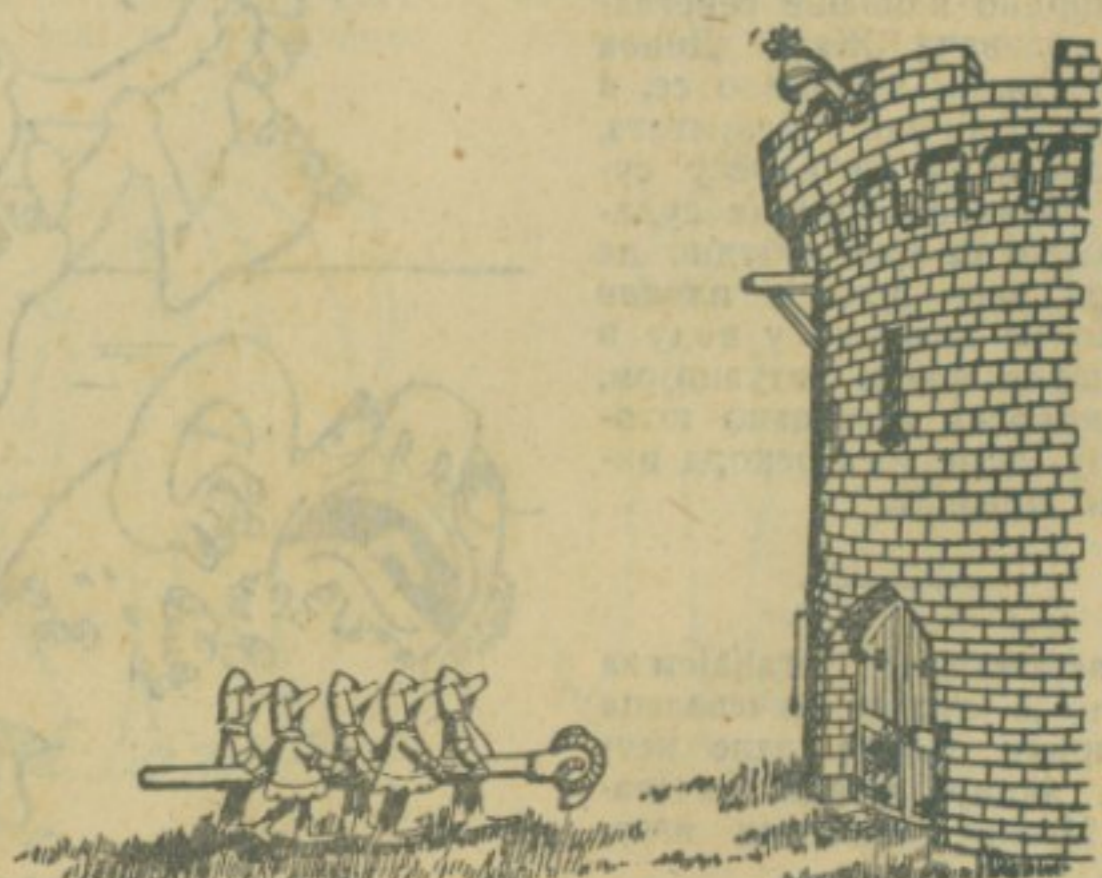
ТУЊИ ХУМОР

БЕЗ РЕЧИ

— ДРАГИ, ПОГОДИ ШТА НАМ ЈЕ УЈКА ЏОН ДОНЕО ИЗ АФРИКЕ!

— ЗАР ВИ НЕ МОЖЕТЕ ДА ЗВОНИТЕ КАО ОСТАЛИ СВЕТИ!

ЗАКОН ЈЕ ЗАКОН

Ево неколико бесмислених закона који и данас важе у појединим државама САД.

не смеће поставити мишоловку.

У држави Илиноис жена може доспети у ватров ако себи дозволи раскош да у једној радњи купи више од шест сукњи.

У држави Мичиген забрањено је пловити на чапцу у правцу ветра. У Аризони љопов који је ухваћен у краћи сапуна мора јавно да се њиме маже док од сапуна не остане ни трага.

Ако немате ловачку пушку, онда у Калифорнији

У држави Мен забрањено је викати на магарце.

ЈОШ НЕШТО О ТАЈНАМА ЕГИПАТСКИХ ПИРАМИДА

Пољски књижевник Л. Зајдлер у својој књизи „Атлантида“ заступа мишљење да је тај тајанствени континент, који помиње још и Херодот, постојао. Он наводи низ чињеница у корист своје претпоставке. Једно од најинтересантнијих поглавља књиге је оно у коме се говори о египатским пирамидама.

Египатске пирамиде увек су изазивале интересовање својим огромним размерама и својом наменом. Од давнина је позната чињеница да су биле гробнице египатских фараона, али та чињеница нам не изгледа много убедљива. Зар су само с тим циљем подизане грађевине фантастичних размера, чије је грађење захтевало огроман труд и средства? Већ почетком прошлог столећа појавиле су се неке друкчије теорије, које су делимично разматрале везу између пирамида и астрономије. То је био сасвим нов начин посматрања ових древних грађевина.

Један енглески истраживач извршио је 1837. године бриљантна мерења велике Кеопсове пирамиде. Он је измерио угао између сваке од бочних страна пирамиде и површине њене основе: $51^{\circ} 51'$. Под истим тим углом диже се стране још неколико пирамида, међу њима и најстаријих.

Ова мерења поновљена су касније више пута. Код разних аутора углови се нису увек поклапали. Једини су добијали $51^{\circ} 51'$, други — $51^{\circ} 52'$, трећи — $51^{\circ} 51,3'$. Тада су стручњаци за своја истражи-

вања узели средњу вредност и, ослањајући се на њу, израчунали висину неких пирамида. Да се висина измери „на лицу места“ није било могуће, јер су врхови пирамида порушени. Затим су дужину основе пирамиде поделили са двоструком висином и добијли број 3,14149. Тај број вам је свакако познат, он се у математици назива π (пи) или Лудолфов број и представља однос обима круга и пречника, односно показује колико се пута садржи пречник у обиму истог круга.

Откриће броја „пи“ скривеног у размерама Кеопсове пирамиде, изазвало је сензацију. Чак га је и Архимед знао само приближно, а прва величина, с тачношћу до тридесет и пет децимала, научници су израчунали тек крајем 16. века.

Број „пи“ у пирамиди значи ово: ако бисмо нацртали круг чији је полупречник једнак висини пирамиде, обим тог круга био би једнак обиму основе пирамиде. А обим круга је огроман: полупречник би износио 147,8 метара.

Знајући за страст Египћана према математици, а посебно према геометрији, треба веровати да су у разради тек-

ничке документације пирамида учествовали најпознатији математичари. О томе да су они знали за број „пи“, познато је из такозваног „папируса Ринда“ који се данас чува у Британском музеју.

Тачно одређивање растојања од Земље до Сунца такође спада у проблеме који су интересовали научнике од најстаријих времена па све до данас. Две хиљаде година после изградње Кеопсове пирамиде, грчки астрономи су сматрали да је то растојање десет до двадесет пута мање него што је у ствари. Величину на коју је указао Птоломеј (око 8 милиона км) прихватио је и Коперник при стварању свог хелиоцентричног система. Тек су астрономи 19. и 20. века успели да одреде да растојање од Земље до Сунца износи око 149,5 милиона километара.

Ако узмемо да је висина Кеопсове пирамиде била 147,8 метара, примећујемо да она представља за милијарду пута узајамно средње растојање Земље од Сунца, са грешком од 1%.

Ништа мање није тајанствено ни питање са тзв. „светим лактом“ или „пирамидалним лактом“. То је јединица дужине која је примењивана приликом изградње пирамида а износи 636,66 милиметара.

Ако се узме у обзир да полупречник Земљине кугле, рачунајући од средишта до Пола, износи 6357 км, примећујемо да „пирамидални лакат“ износи тачно његов де-

сетомилонити део. Резултати мерења Земљиног полупречника, извршени у 19. и 20. веку унеколико се разликују код различитих аутора. И ко зна неће ли се показати да су сви они нетачни и да су Египћани ту величину знали боље од нас.

Крајем 18. века творци метарског система покушали су да одреде метар као четрдесетомилонити део Земљиног меридијана, који пролази кроз Париз. Као резултат дугорочних мерења створен је прототип метра, који се данас налази у трезору Међународног бироа мера у предграђу Париза. Међутим, знатно каснија мерења Земље, показала су да је „архивски метар“ за 0,19 милиметара краћи од „правог“, тачније теоријског метра. Тако се догодило да се у животу и науци користимо лажним метром, док су Египћани пре 4.000 година имали еталон (прамера, узор) метра, који се са природним еталоним поклапа до стотот деола милиметара.

На размишљање наводи још један мистичан број. Дужина стране у основи Кеопсове пирамиде (232,16 метара) у „пирамидалним лактовима“ износи 365,25. А колико је дана у астрономској години? Астрономска дужина године износи тачно 365,242 дана, а разлика између дужине године, коју су одредили савремени астрономи и дужине овековечене Кеопсове пирамиде, може се сматрати да долази евентуално од не сасвим тачног мерења пирамиде. Наиме, да би се лакше представила та разлика, довољно је узети да је страна пирамиде (232,16 метара) само шест милиметара већа, па ће се до бити број дана у години са савременом тачношћу.

Међутим, на томе се не завршава загатна игра бројева. Кеопсова пирамида је зачуђујуће тачно оријентисана према странама света. Зид на коме је улаз у пирамиду, окренут је на север са тачношћу до 4 минута. То значи да код стране дуге готово 4

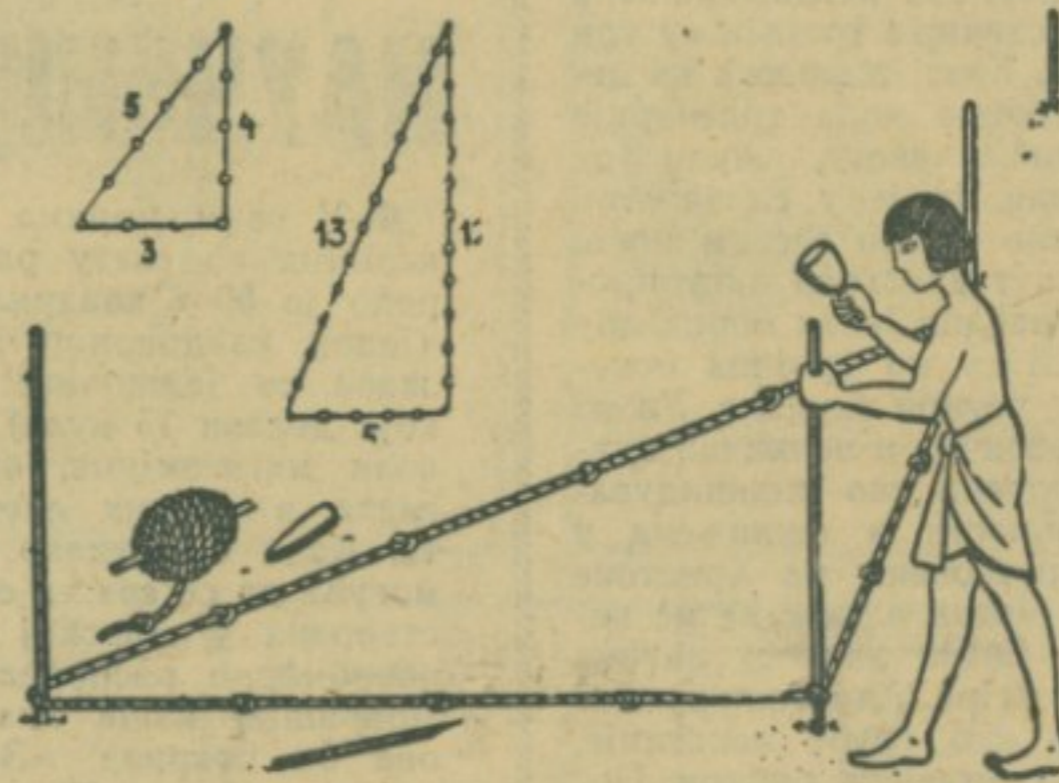
километра грешка износи свега двадесет и пет сантимера. То није случајно. Са истом таквом тачношћу оријентисане су по меридијану и многе друге пирамиде.

Најближа Кеопсовој, Кефренова пирамида постављена је тако да дијагонала њених квадратних основа леже тачно на једној правој.

Маса краљевог саркофага је милион милијарди (10^{12}) пута умањена маса наше Земље.

Имају ли сви ти подаци какву везу с Атлантидом? Разуме се да имају. Очигледно је да Египћани у своје време нису владали са довољно знања из области астрономије да би самостално створили систем мерења времена, а да стању да самостално одреде и не говорећи да су били у право растојање између Земље и Сунца. Они су имали само „рецепте“ које су им предали разни „богови“ а, по моме мишљењу, колонисти из Атлантиде.

ГЕОМЕТАР ФАРАОНА КЕОПСА

Уобичном староегипатском рукопису „Упутства за неимаре“, који се срећом сачувао до данашњих дана, у осам исцрпних поглавља налазимо тачне прописе за изградњу путева, водова, насипа, кућа и храмова. Састављач — или састављачи — ових упутстава мислили су на све што је за неимарство оног времена могло бити од значаја. Без овог старог рукописа тешко да бисмо могли схватити ка-

ко су стари Египћани успевали да подижу своје грађевине код којих су строго поштовани правилни геометријски облици.

На месту одређено за грађење најпре су долазили мерачи. Они су припадали кастри свештеника и називани су харпердонапти, што би се могло превести као „затезачи ужади“. Прва њихова вештина састојала се у томе да у земљу побију три кочића који образују један потпуно та-

чан правоугли троугао. Пошто би на основу најкраће сенке коју баца први пободени кочић тачно одредили линију север—југ као један од главних праваца будуће грађевине, харпердонапт је морао кочићима да обележи и правац исток—запад.

При томе се он служио ужетом које је помоћу чворова било подељено на дванаест једнаких делова водећи рачуна да она два кочића која су означавала правац север—југ буду удаљена један од другог за четири таква дела. Трећи кочић побијан је тако да од првог буде удаљен три, а од другог пет делова: на тај начин добијан је правоугли троугао.

Како је харпердонапт то изводно објашњава нам наш цртеж боље но што се то може учинити речима. „Затезач ужага“ знао је да троугао чији је однос странаца 3 према 4 према 5 мора да буде правоугли. Исто тако му је било познато да однос 5, 12 и 13 такође даје правоугли троугао.

Методи мерења старовековних неимара могу нам данас изгледати чудни, али на њиховој тачности могли би им позавидети и данашњи грађевинари. Грешка је било мало, па и оне су незнатне. На пример, највећа грешка која се поткрпава приликом грађења Кеопсове пирамиде лежи у иницијалним основама и износи — дванаест сантимера.

ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

У САЛОНУ „КОД РИБЕ ЧИСТАЧИЦЕ“

Многи истраживачи који су посетили нека корална острва у Индо-Пацифику или пловили водама Карипског мора описали су познати број рибљих врста, дужине око 10 см, танког тела и с упадљиво плавим и црним шарима на телу. Називали су их рибе-чистачице. Зашто?

Ове рибе, обично живе у паровима држећи се увек одређених места која — како је примећено — често поседују и друге врсте риба, па чак и грабљивице. Пратени најчешће ове рибе, истраживачи су приметили како се приближава једна крупна грабљива риба од које, зачудо, рибе-чистачице не беже. И као да крупну рибу-разбојника на неки начин поздрављају, почињу да је пипкају устима, чуствујући је од различитих црва и паразита који су се причврстили за њену кожу. После извесног времена риба-грабљивица отвара огромна уста у која, као магнетом при вучена, улази једна риба-чистачица. Али, не брините за њу. Неће јој се ништа дого-

дити, грабљивица је неће прогутати. Пошто покупи паразите и црве причакене за унутрашњу површину уста и ждрела, риба-чистачица излази из уста грабљивице и одмах затим увлачи се у шупљину испод шкржнег поклопаца да и ту ослободи грабљивицу од паразита који се закаче за шкрге.

Пре кратког времена једна експедиција која је пловала Тихим океаном утврдила је да риба-чистачица ослобађа домаћина (рибу-грабљивицу) пре свега неких паразитских рачица који сишу крв рибарама. Занимљиво је да неке рибе које долазе на „чишћење“ могу да промене и боју своје коже кад им рибе-чистачице са коже скину паразите. Које све рибе користе „услуге“ риба-чистачица? Данас се сматра да знатан број рибљих врста, како грабљивица тако и мирљивих риба редовно поседује места где сигурно налазе рибе-чистачице.

Интересантан експеримент извршио је недавно истраживач живота риба Лимбах. Он је уловио или растерао гото-

во све рибе-чистачице са два места где се оне обично скупљају, па је потом посматрао шта ће бити. Прво је приметио да је нестало и један део риба које су иначе овде редовно долазиле на чишћење. После две недеље Лимбах је приметио да је рибама које су и даље тражиле услуге риба-чистачица, кожа јако оштећена и насељена паразитима. После извесног времена риба-чистачице су поново насељиле одређено место и почеле да врше своју „професију“. У току шесточасовног посматрања исти истраживач је избројао око 300 „мушкетерија“, које су сачињавале различите врсте риба.

Овакав однос међу живим бићима у коме оне јединке имају корист описан је и у низу других примера и у биологији се назива симбиоза. Таква је случај са птицама које чисте своје крокодила од заостале хране или леђа ниског коња од паразита. Према томе стара пословица да велика риба гута малу није увек тачна, што нам показује и овај занимљив пример.

Ако је једна хелија дугачка део милиметар већ се може сматрати за праву „грдосију“ у свету хелија. Јер, по својим размерама већина хелија биљних и животињских организама су стина теласца, која су само стопа, педесети или тридесети део милиметра! Тако је црвена крвна хелија (еритроцит) из крви човека дуга свега око 7 микрона (1 микрон = хиљадити део милиметра). Потребно је поставити једно до другог око 140 црвених крвних зрнаца да би се добио само 1 мм!

И велики број других врста животињских и биљних хелија су често сличних или нешто већих размера. Зашто у саставу тела вишехеличних организама преовлађују ситне хелије? Да ли је то економично и да ли је природа у томе

ЗАШТО СУ ЂЕЛИЈЕ ТАКО МАЛЕ

нашла неки пут који ће организму обезбедити нека преимућства?

Да бисмо дали одговоре на горе постављена питања, морамо рећи да је површина хелије од највећег значаја за њен живот, јер се преко хелијске опне обављају врло важни процеси улажења различитих материја, једињења и гасова у унутрашњост хелије, уз истовремено избацавање штетних и неискоришћених састојака. Преко своје површине хелија прима кисеоник и избацује угљендиоксид, узима храну у виду различитих у води растворених састојака. Отуда је од животног значаја колика је површина хелије, која храни и омогућава дисање одређеној количини живе материје. Дакле, уколико је укупна површина хелије везана за одређену масу живе материје, већа, утолико су и животни процеси у тој хелији живљи и појачани.

Ово објашњење биће јамјасније ако се послужимо једним примером. Један кубан сантимер неке материје, нека то буде сир, има 6 страна од по 1 см². Ако је ова коцка

сира тешка 2 грама, онда овој маси одговара 6 см² површине. Ако сада коцку сира пресецемо ножем напола, добићемо се још две нове површине од по 1 см² па ће на масу од 2 грама сада доћи 8 см² површине. И тако ћемо даљим пресецањем (уситњавањем) исте масе од 2 грама сира успети да стотруко, па и хиљаду пута, повећамо површину. Слично је и у нашој крви. У око 6 л крви колико струји у нашим крвним судовима, налази се око 25 милиона црвених крвних хелија, које чине укупну површину од око 3.000 м²! У крви дивокозе у 1 м³ има три пута више еритроцита него у крви човека. Ако се сетимо само колике напоре чини дивокоза верући се по планинским гребенима, јасно ће нам бити зашто је то тако. Ако би црвене крвне хелије биле крупније, као што су на пример код жабе (више од 3 пута дуже од човеких), онда би и укупна површина крвних хелија била знатно мања. Сличне појаве налазимо и код низа других хелија биљног и животињског организма.

ТАЈНА ТАЈНЕ ВЕЧЕРЕ

ДА ВИНЧИ

СТВАРА СВОЈЕ

БЕСМРТНО ДЕЛО

ТАЈНА ВЕЧЕРА

Једно од најславнијих дела светског сликарства не налази се у уметничкој галерији. То је „Тајна вечера“ Леонарда да Винчија, фреска која украшава зидове мало познатог манастира Свете Марије у Милану.

Ниједно уметничко дело, осим Да Винчијево „Боконде“, није било повод толиких књига, чланака, стихова (Гете 1818) као „Тајна вечера“. Још и данас се свакодневно проспу реке мастила и воде дискусије стручњака о композицији, атмосфери, ненадмашној перспективи и карактерима са фреске.

Леонардо је имао 42 године када га је најмоћнија личност Италије тог доба милански војвода Лудовик Сфорца звао Иа Моро позвао да фрескама украси зидове манастира Света Марија дела Грација. Ниједан од сликара који је до тада сликао у манастиру фреске није задовољно војводу. У то време италијанска ренесанса била је на свом врхунцу, уметности су у домовини сунца цвстале. Међутим, генијални Леонардо да Винчи, творац најславнијих дела у сликарству, сматрао је палету и кичицу за своје другоразредно занимање, неку врсту хобија. У родној Тоскани у служби војводе постао је славан као војни инжењер, стручњак за хидрауличне машине и музичар. Кад није био заокупљен конструкцијом ратних машина или пројектовањем канала, проучавао је математику и анатомију, перспективу, лет птица. Стога је разумљиво што су га многи савременици сматрали за чаробњака.

На многим фрескама тог доба Христос и његових дванаест апостола поређани су један поред другог за столом на вечери и имају нестварне, високопарне, лажне ликове. Да би избегао грешке својих претходника Леонардо је сатима и данима проучавао физиономије сељака. Позивао их је у свој атеље и они су му неуморно позирали. Направио је безброј скица, крокија и цртежа њихових глава, руку, одела. Затим је почео да размисља о композицији. Постоје читаве свеске записа о томе како ће распоредити своје личности и какав ће им израз дати. Он је у то време писао: „Добар сликар мора приказати две ствари: личност и њено душевно остање. Прва ствар је једноставна. Друга је много тежа јер се мора изразити покретима и положајем удова“.

Леонардова истраживања а затим сликање трајали су три године. Када је фреска на целој ширини зид трпезарије откривена свету, људи су схватили да је у сликарству створено нешто сасвим ново. Први пут апостоли нису једно поред другог већ су по тројица повезани у четири групе. Уз то су и физички и психички окарактерисани као индивидуалне личности и оживљени у свом реаковању на Христове речи: „Један од вас ће ме издати“. Свака личност висока је два метра. Апостоли су приказани као грубе занатлије, прави галилејски рибари. Подељени су по тројица у четири групе. Са усана Филта, трећег слева од Христоса просто се може прочитати: „Ви ме познатеје, ја сам невин“.

Седи Тадија, пети слева као да каже своје ћелавом суседу: „Знао сам то! Међу нама се налази један издајник!“ Павле се нагиње Јовану и моли га да пита Христоса ко је издајник. Јован је најмлађи и најлепши од ученика. Он је Христосов миљеник. То фреска речито говори. Он се нагиње с изразом неизмерне туге. Њему се супротставља суровост снажног Павла који је потевао нож да казни издајника. Тако је уместо религиозне мистерије Леонардо на својој фресци приказао драму људских осећања.

Писац Матео Бандело, чије

лицу му се огледа помиреност са судбином која га очекује. Сликар се највише мучио око лика Јуде издајника. Фреска је била скоро готова а место за Јудину главу остало је празно. Зјацио је бели малтер. Тражећи надахнуће за израз моралне изопачености Леонардо је обиграо све миланске затворе. Ноћу је крстарио мрачним улицама којима су се кретале сенке и разбојници. Сачувано је много скица ужасних физиономија. Најзад је сликар одлучио да Јуда добије одбијајући али људски лик. Није га по обичају приказао по страни и постиђеног

лицу му се огледа помиреност са судбином која га очекује. Сликар се највише мучио око лика Јуде издајника. Фреска је била скоро готова а место за Јудину главу остало је празно. Зјацио је бели малтер. Тражећи надахнуће за израз моралне изопачености Леонардо је обиграо све миланске затворе. Ноћу је крстарио мрачним улицама којима су се кретале сенке и разбојници. Сачувано је много скица ужасних физиономија. Најзад је сликар одлучио да Јуда добије одбијајући али људски лик. Није га по обичају приказао по страни и постиђеног

лицу му се огледа помиреност са судбином која га очекује. Сликар се највише мучио око лика Јуде издајника. Фреска је била скоро готова а место за Јудину главу остало је празно. Зјацио је бели малтер. Тражећи надахнуће за израз моралне изопачености Леонардо је обиграо све миланске затворе. Ноћу је крстарио мрачним улицама којима су се кретале сенке и разбојници. Сачувано је много скица ужасних физиономија. Најзад је сликар одлучио да Јуда добије одбијајући али људски лик. Није га по обичају приказао по страни и постиђеног

већ окруженог Петром и Павлом. Једна његова шака стеже кесу с новцем а друга је испружена у одбрану.

За лик Христоса са фреске сматра се да је један од најпродуховљенијих мушких ликова који је икада насликан. Четири одвојене групе су међусобно тесно повезане игром руку.

Леонардо да Винчи посветио је године рада изучавању перспективе. На фресци „Тајна вечера“ он је створио ненадмашан утисак дубине. Посматрана из било ког краја манастирске трпезарије слика се уклапа у трпезарију као саставни део њеног простора. Све праве линије и ивице воде ка једној заједничкој тачки пресека изнад Христове десне слепоочнице. На тај начин особе које обедују у трпезарији имају утисак да седе за столом са свим личностима с фреске. Тај утисак је још појачан тиме што сви предмети, судови, столњак са чипком, јела и пића, немају историјску патину. Они су онакви какви су били у Италији тог доба. Воће, риба и јэгђећи бутони представљају једну од најлепших мртвих природа у сликарству.

На жалост слика је доста оштећена јер је Да Винчи експериментисао с бојама. После више реставрација враћен јој је, бар донекле, некадашњи изглед.

НАУЧНИЦИ СУ ИЗРАЧУНАЛИ ДА...

● У свим морима и океанима на свету растворено је 50 квадриљона (један квадриљон изражава се јединицом иза које долази 15 нула) тона соли магнезијума, брома, злата и других елемената. Када би некако било могуће да се сва та растворена у морској води равномерно распореди по површини наше планете, она би покрила Земљу слојем дебелим 45 метара.

● Земља добија мање од пола милијардитог де-

ла од укупне енергије коју зрачи Сунце. То ипак за једну годину представља астрономску цифру: 1,300.000 квадриљона килокалорија. Таква количина енергије може се добити сагоревањем 200 милијарди тона каменог угља.

● У току једне године с површине свих мора и океана испари 448 хиљада кубних километара воде, односно слој чија је дебелина 1,2 метар. За исто време с површине копна

испари 71 хиљада кубних километара. Толика иста количина воде падне на Земљу у облику воденог талога.

● Сваки квадратни километар Земљине лопте трпи ваздушни притисак од преко 10 милиона тона. Укупна тежина Земљине лопте трпи ваздушни притисак од преко 10 милиона тона. Укупна тежина Земљине „ваздушне бунде“ зноси 5.300.000 милијарди тона.

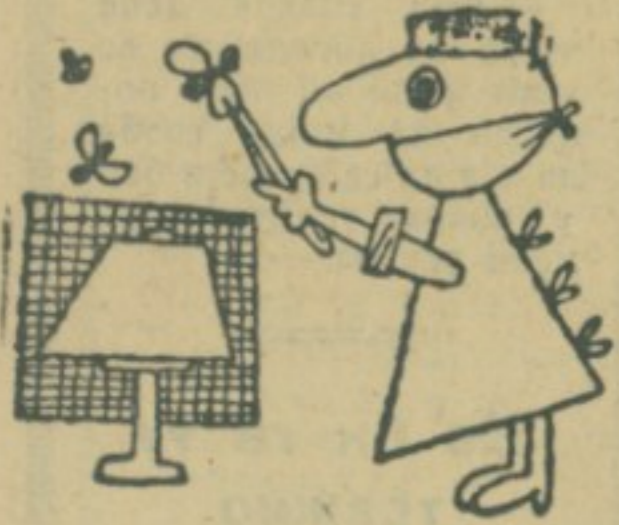
Jarvis Jansson

МУМИЈИ И ТВ

У ЛАБОРАТОРИЈИ СВЕТА

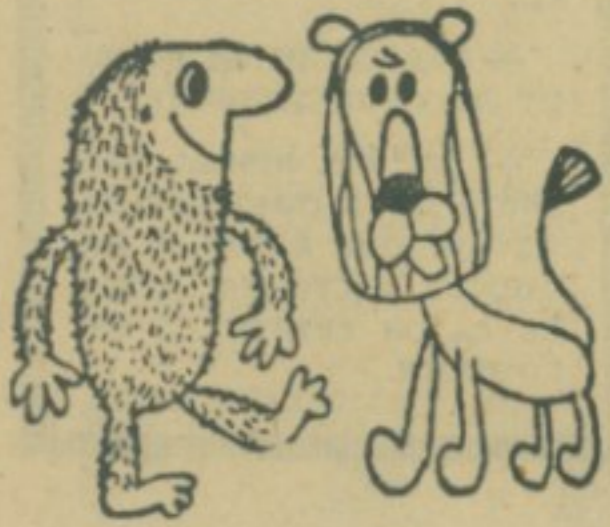
Пошто су утврдили да плава светлост привлачи муве, енглески физичари конструисали су клопку: пред лампом са плавим филтером монтирана је танка метална мрежа кроз коју пролази електрична струја. Испод мре

же је вентилатор чије лопатце усисавају и мељу муве усмрћене струјом. Просечна „производња“ ове необичне мухоловке: 200 мува на час.

*

Према мишљењу америчког научника професора Ли-хија првобитни човек је успео да се одржи на свету само због тога што је мирис његовог тела био од-

вратан дивљим животињама. Тек пошто је човек изумео оружје, тај облик природне заштите постао је излешан и његов тешки мирис постепено се изменио.

*

У Калифорнији је конструисан први „воћевод“. Одмах после брања плодови се бацају у огроман базен с водом одакле нарочитим системом широких подземних цеви, заједно с бујицом во-

де, стижу до фабрика за конзервасање. Стручњаци тврде да приликом транспорта кроз цеви плодови не бивају оштећени и не губе мирис и свежину.

*

Румунски инжењер Браз предаже термички метод обраде грозња намењеног добијању вина. Грожђе се најпре излаже топлоти а затим подвргава врењу. При таквој обради количина сока из грозња повећава се за око 10%, а спречава да се вино замути.

Мали је био у праву

Од пре неколико деценија у Лагуаири, пристаништу Каракаса, у Венецуели, сваке године се прославља „дан малог морнара“. Његовим увођењем обележен је почетак сузбијања још и данас распрострањеног сујеверја међу морепловцима а у вези је с једним догађајем у којем је „бродски мали“ био главни јунак.

Теретни брод „Фатала“ преносио је у то време робу у приобална места Венецуеле. Капетан тога брода несрећним случајем је изгубио једно око и уместо њега имао стаклено. Посада „Фатале“ састојала се од деветорице морнара и једног „малог“. Звао се Санчо. Људи су се бојаж-

љиво дошптавали да због капетановог стакленог ока брод мора да задеси нека несрећа. Испуњени страхом једва су се кретали, радили безвољно. Капетану су задавале не мале бриге вечите жалбе трговца и произвођача због спорог утовара и истовара њихове робе и брод је добијао све мањи број пошиљки.

Једног дана требало је да у једном успутном пристаништу буде хитно истоварена брзо покварљива роба, а капетан је морао да обави неке послове на копну. Знајући да ће у његовом одсуству људи још мање да раде, упозорио их је да ће их контролисати

његово стаклено око, које је оставио на командном мосту — одакле ће оно моћи „све да види“.

Капетан је отишао али је на броду остало његово стаклено око. Зле слутње притискивале су људе као олово и сасвим су пре стали да раде.

Санчо се није повео за њима, радио је вредно као увек.

Људи — узвикнуо је одједном — ваљда нећемо тек тако да подлегнемо сујеверју. Радимо, боље ће бити. — То рекавши оде горе на мост, узе стаклено око и стрпа га у џеп.

Најпре збуњени, морнари се освестише и пови-каше:

— Мали је у праву! Доле сујеверје!

Од тог доба посада „Фатале“ стизала је увек на време и постала цењени брод.

Бомбаш Сирча

РОБИН ХУДОВ
ХРАСТ

Најстаријем храсту у Енглеској прети опасност да се осуши. Претпоставља се да је никад још пре 1400 година у Шервудској шуми и да је легендарном енглеском јунаку Робину Худу служио као скровиште. У њему се он скривао од својих гонитеља. Не само деци него и одраслима који су у младости читали доживљаје овог омиљеног јунака много је стало да се ово прастаро дрво што дуже одржи у животу, па су већ предузеле мере да се оно спасе.

РЕКОРДЕР

„Мак“, бик холштајнско-фризјске расе из штале Ц. Еверја из Масачусетса, САД, потукао је све рекорде у тежини: месар је од њега добио равно 2.000 кг меса.

У извештају о успеху трећег батаљона Треће српске бригаде, фебруара 1945, записано је: „Батаљон је уништио један немачки тенк и две танкете. Нарочито се истакао Сирча“.

Дан касније опет тежак окршај и опет Сирча: „Под кишом куршума изнео је из ровова два рањена другара“.

И тако готово после сваке борбе понешто је записано о Сирчи, најбољем бомбашу батаљона.

Ко је био Сирча?

Шеснаестогодишњи дечак-младић из села Сирче код Краљева. Име му је Момчило Марић а надимак је добио по свом родном селу. До јесени четрдесет четврте живео је у свом селу као и сви његови вршњаци. Ништа необично није се дешавало у животу неписменог сељачета. Онда су у село стигли борци Треће српске. Било их је у свакој кући. И у Момчиловој. Дечак их је посматрао како живе. Дошао је дан када су партизани морали да напусте село. На поласку дечак их је упитао да ли може да пође с њима.

— Не може — одговорио му је комесар трећег батаљона — сувише си млад.

Дечак је био упоран и комесар је, да би га се некако решио напоследку казао: „У реду поћи ћеш с нама, али се најпре ошишај“. Рачунао је да до поласка батаљона дечаку то неће поћи за руком. Али дечак је хитро одјурнуо до комшије, на брзину се ошишао, стигао батаљон и — тамо у њему остао.

У првој борби замало није

умро од страха. Дрхтао је, а кад запрашти шарац, он одмах земљи. „Чинило ми се — говорио је касније — да сваки метак лети право на мене. Да сам могао читав аршин бих потонуо у земљу“.

Сутрадан, после борбе на Метикошу, брци трећег батаљона гађали су мету. Залемили папир на тарабу удаљену једно две стотине корака, али никако да погоде.

Посматрао то Сирча па ће другу поред себе: „Види, богати, не могу мртву тарабу да погоде, а како ће тек неко погодити мене када трчим“. Отада куршум за Сирчу није значио тако рећи ништа. У наредној борби командант га опомиње да се чува а он одговара: „Не погађа сваки, команданте“.

Али кад год се траже бомбаш-добровољци, он ћути. После ослобођења Чачка замоли Сирча најпознатијег бомбаша батаљона Београђанина да га научи руковању бомбом.

— Просто ти је то — вели му Београђанин као стари бомбаш. — Видиш ли ово? — пита Сирчу.

— Видим.

— Е, то ти је такозвани осигурач. То повучеш јако и бацаш право у ров. Јеси ли разумео?

— Јесам.

— Како си разумео?

— Ево како. — И Сирча тргне осигурач и баца бомбу преко пута у бград. Бомба тресне и гелери завикне.

— Јеси ли луд — завикао је Београђанин сав модар од љутине, прегнеи му рапортом.

— Немој, славе ти — замоли Сирча и Београђанин одустаде од претње.

— А зашто бар ниси легао?

— Не знам... — слеже Сирча раменима.

Већ увече јавио се добровољно за бомбаша. Био је спокојак. Једино се бринуо да не баца бомбу изван рова па да му се другови смеју. Привукао се Швабама на десетак корака и све је испало боље него што су његове старешине очекивале.

Отада муницију није волео да носи. Напуни торбу и цепове бомбама и тако је најсигурнији.

Једном пред јуриш десетар врши смотру.

— Колико метака имаш? — пита Сирчу.

— Пет пуних оквира — одговара Сирча спремно.

— Значи, 250 метака.

— Да, потврди бомбаш.

Десетар отвори торбу. Кад тамо само два добоша и пуно бомби.

— Зашто не носиш више?

— пита га.

— Сирча стоји мирно и одговара.

— Друзе десетару, боља је једна бомба него педесет рафала.

Мук је с њиме било и око описмењавања. Друг му прича о слезу Р а он мисли како његов помоћник шиша „московом“ (тако је звао руски пушкомитраљез). Чезују је за четом, смишљао да побегне. Чинило му се да је много лакше да освоји два бункера него да научи једно слово. Напокон је прегео и за 12 дана научио да пише.

Некако одмах после течаја, добио је задатак да извиња на Дрици са једне чуке док десетина пређе поток. Непријатељ га примети и засува ватром. Искусни бомбаш се није збунио. Остао је да извиња. И тек када је прешао и последњи борац, повукао се са чуке и стигао десетину.

Другови никако нису могли да се начуде како је издржао тако паклену ватру.

МАЈКА-БОЛНИЧАРКА

Марија Бершот из Зандама у Холандији, мајка тринаесторо деце од 2 до 18 година, одлучила је да посећује школу за медицинске сестре и с одличним успехом је положила завршни испит. На питање зашто се одлучила да стекне медицинско знање, одговорила је:

— Код толике деце често се догоди да се неко разболи или повреди па мајка треба да зна да се снађе и бар у првом тренутку замени лекара.

Ко би га ту тражио

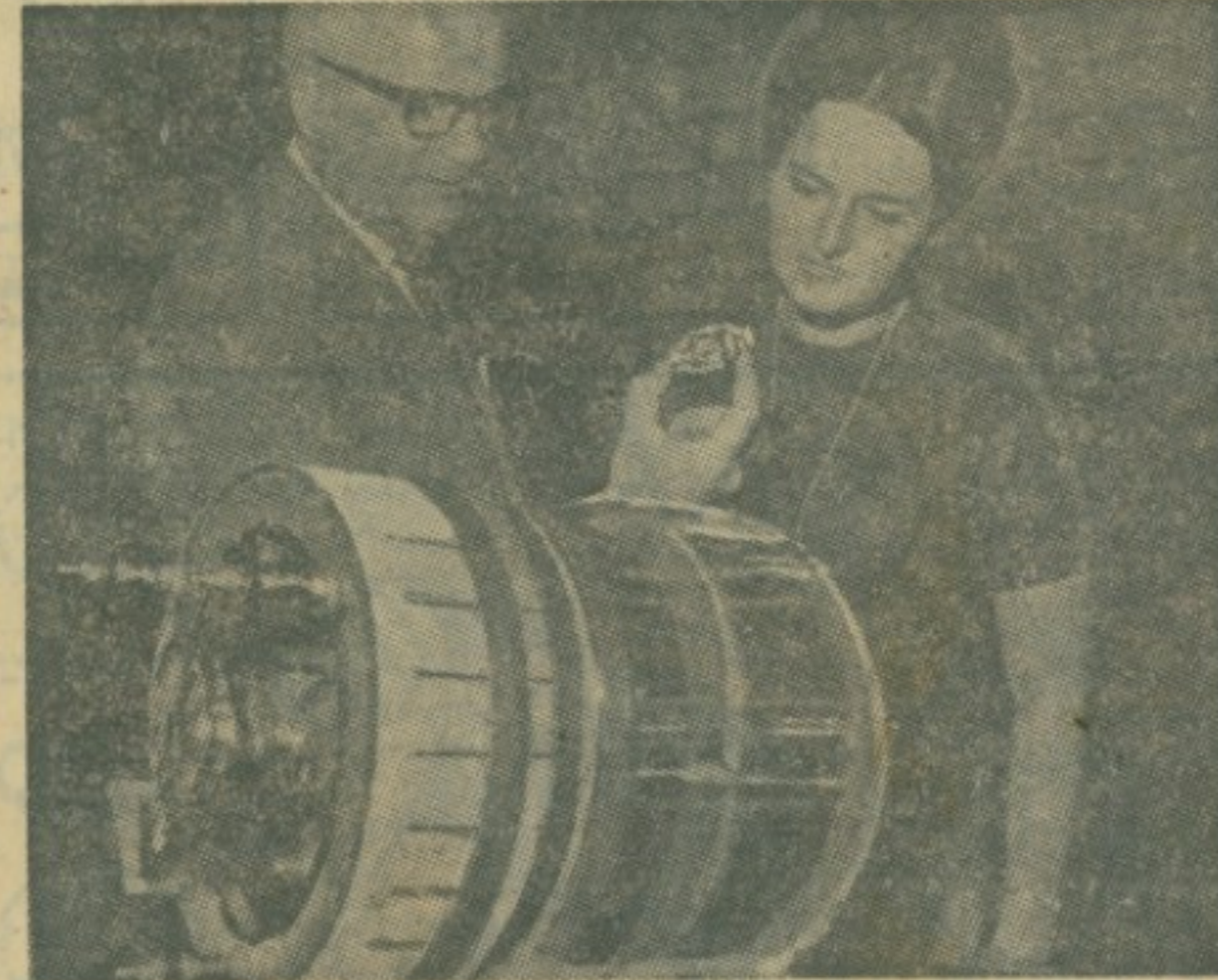
Један фризер прича:

Прошле суботе пре подне на моје велико чуђење у мој салон ушао је један од свих младих људи са дугачком косом, који иначе заобилазе овакве радње. Кад је на њега дошао ред, он је своје место учтиво повудио муштерији иза себе, и тако је радио читаво пре подне. Кад је дошло време да затворим радњу, обратио сам му се:

— Имате ли ви намеру да се подшишате?

— Ја? Не, немам, али знате ја се само кријем од мог оца а ово је по следње место на коме ће се он сетити да ме потражи.

Чича Томина колиба

Џин и њашуљак

Највећа електрична цев за рендген-апарате изгледа поред најмањег примерка исте врсте као слон поред буве. Ове цеви биле су недавно приказане на једној изложби у Ерлангену. „Патуљак“ је најмањи рендген-апарат који се могу преносити, док ће се „џин“ употребљавати у стационарним апаратима.

СВЕ МАЊЕ ПОЗНАЈЕМО ПРИРОДУ

Данашњи грађанин толико се удаљио од природе да савим површно и недовољно познаје биљни и животињски свет који га окружује. Анкете вршене међу средњошколском омладином у једној европској земљи показују да са временом њак ретко познаје више од двадесетак биљака.

Насупрот томе, припадници заосталих племена у овом погледу умногоме надмашују такозваног цивилизованог човека. Тако једно филипинско племе познаје четири врсте ораха, пет врста бетела и 13 врста биљака које јој могу послужити као замена. Исти филипински староседеоци познају 60 врста морских мекушаца.

Индијанци који живе у пустињским областима јужне Калифорније разликују 60 хранљивих биљака и користе 28 са лековитим својствима. Некада их је у овој негостољубивој пустињи било више хиљада али су се данас проредили. Упркос техничком могућностима које им стоје на располагању бели људи не

могу издржати у овом поднебу.

Индијанац из племена Семиноли разликује 250 разних биљака, док Индијанци Хопи познају 350, а Навајо 500 би-

љака. Рекордери у познавању биљног света су Филипинци Субануни који разликују више од 1000 биљака и Хануно, чије се познавање биљака ближи цифри од 2.000.

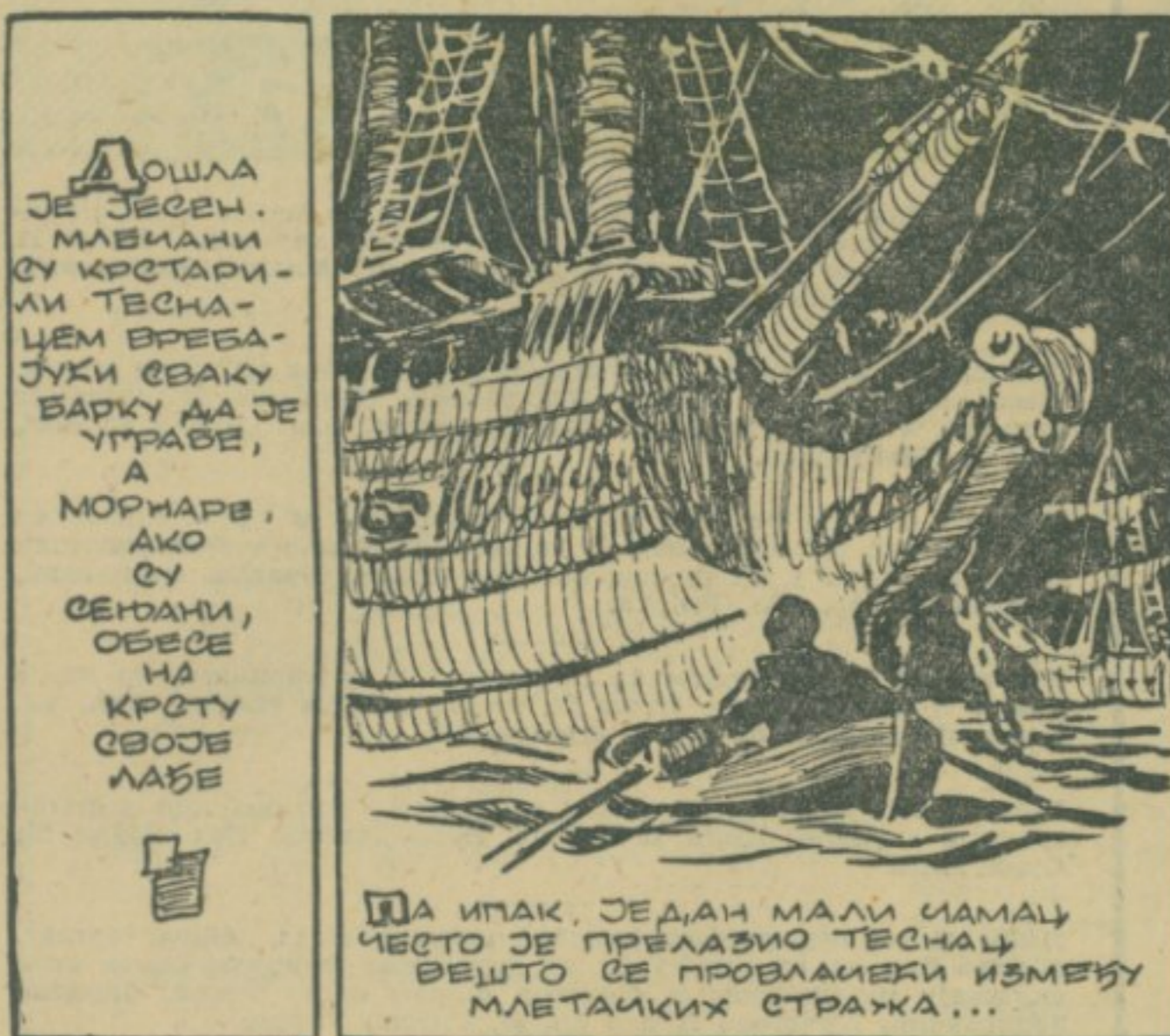
КАД БИ СВИ МОМЦИ...

Почетком прошлог децембра један орнитолог из Баварске наишао је на младу усамљену роду. Била је веома узнемирана јер је њено јато давно одлетело. Да би јој помогао да стигне своје друштво, орнитолог се обратио једном минхенском листу. У помоћ овог листа рода је најпре отпутовала „каравелом“ од Минхена до Париза а затим, опремљена храном и здравственим картоном, „боингом“ од Париза до Најробија. По доласку у Кенију, рода је пуштена на слободу да нађе своје друштво.

ЧУВАЈ СЕ СЕЊСКЕ РУКЕ

ПО РОМАНУ А. ШЕНОЕ
ЦРТА Ђ. ЛОБАЧЕВ

ДОШЛА
ЈЕ ЈЕСЕН.
МЛЕТЧАНИ
СУ КРСТАРИ-
ЛИ ТЕСНАЦ-
ЦЕМ ВРЕБА-
ЈУКИ СВАКУ
БАРКУ ДА ЈЕ
УГРАВЕ,
А
МОРНАРЕ,
АКО
СУ
СЕНДАНИ,
ОБЕСЕ
НА
КРСТУ
СВОЈЕ
ЛАБЕ

ПА ИПАК, ЈЕДАН МАЛИ ЧАМАЦ
ЧЕСТО ЈЕ ПРЕЛАЗИО ТЕСНАЦ
ВЕШТО СЕ ПРОВЛАДИКИ ИЗМЕЂУ
МЛЕТАКИХ СТРАЖА...

ЈУРИША, МОЈИ РОБАЦИ ТРБАЈУ
МЕ ДА ПОЂЕМ ЗА ОНОГ МЛЕТЧИ-
КА!
АУМЕ, ХОКЕШ ЛИ ЗА
МЕ ПОКИ? СЈУТРА
КУ ДУК' ПО
ТЕБЕ!

СТУ-
ШТАЛО СЕ
ВЕЧЕ...
МОРЕ ЈЕ
КИПТЕЛО
ОД
БЕСА,
ДИЖУКИ
ОТРОМНЕ
ТАЛАСЕ...
У
ТЕСНАЦУ
СЕ НИЈЕ
МОГАО
ВИДЕТИ
НИЈЕДАН
БРОД.

ГОСПОДЕ, ХОКЕ ЛИ МОКИ ДА
ДОЂЕ ПО ОВОМ
ВРЕМЕНУ?
АУМЕ, НУ РЕЦИ,
ЈЕСИ ЛИ СМИСЛИЛА
ШТОГОД О
ОНОМ?

ТЕТО,
РЕКЛА
САМ ВЕК:
НЕКУ!

ДАИ ЈЕ ТВОЈ СКРВНИК,
КУМ НИКО, СВЕ УДЕСИО СА
ГОСПОДИНОМ ВИТОРИОМ
БАРВАРОМ. ОН КЕ ДАНАС
ДОКИ У ПРОСЦЕ...

ПА КАД ЈЕ КУМ
НИКО СВЕ УДЕСИО,
НЕК' СЕ ОН ЧАД! А
ЈА, ЖИВОГА МИ
БОГА, НЕКУ!

СИБОРА, СИБОРИНА, ОПРОСТИТЕ ШТО
ЗАКАСНИХ. ИДЕМ ИЗ ГРАДА КРКА И БУРА
НИЈЕ ДАЛА МОМЕ
КОЊУ НИ
ДИСАТИ!

У
ТОМ
ЧАСУ
ЗАЛУШЕ
СЕ
КОРАЦИ...

ОЈЕДИТЕ, СИБОР
ВИТОРИО,
ОЈЕДИТЕ!

СИБОРИНА, ЕВО МЕ ОВДЕ РАДИ
БАС. СА СИБОРОМ НИКОМ САМ КОД
СУДА СВЕ УГЛАВИО. АЛИ ИАКО
НИЈЕ ПУНИХ ЛЕТА, РАД САМ
ЧУТИ И ВАШУ РЕИ.

БУДИТЕ
МОЈОМ!

НИКАД!

Шах ШАХОВСКИ МОЗАИК

У Бразилу је умро немачки и бразилски шаховски мајстор Л. Енгелс. Он је приспео у Јужну Америку у јесен 1939. године у саставу немачке шаховске екипе, која је учествовала на Осмој шаховској олимпијади у Буенос Аиресу (Аргентина). Играо је на трећој табли и постигао најбољи резултат на такмичењу: дванаест партија је добио и само четири ремизирао. У току Олимпијаде избио је други светски рат и попут других мајстора ни Енгелс се није вратио у Европу. У прво време живео је у Аргентини а затим се преселио у Бразил. Све до смрти, која га је задесила у 64. години радио је као тренер у шаховском клубу у Сан-Паулу.

обилази сеоске рејоне јужног Урала. Путници су најјачи шахисти из Челабинска, међу којима се налазе и мајсторски кандидати. У местима где се аутобус зауставља организу-

та Михаил Ботвиник. Он је врло брзо и ефикасно победио велемајстора инж. Александара Котова. Још два научника, Кременецки и Царев победили су своје партнере

грао са познатим московским мајстором Владимиром Ивановичем Ненкаровом (1880—1954). Млади Аљехин је у дамином гамбиту на веома симпатичан начин добио у само десет потеза. Партију је објавио часопис „Шах“ који излази у Риги, а чији је редактор Михаил Таљ.

ОПЕТ МЕКИНГ!
У Буенос Аиресу је завршен меч-турнир на коме су учествовала четворица најбољих шахиста са Зонског турнира шесте, јужноамеричке зоне. Најјачи је био 16-годишњи Енрико Мекинг, који је освојио 4,5 поена од шест могућих. Боблохан је освојио четири поена а Пано — 3, и они су се квалификовали за Међузонски турнир који ће се одржати јесенас у Тунису. Фогелман је освојио само 0,5 поена и заузео убедљиво последње место. Мекинг је победом на турниру освојио титулу интернационалног шаховског мајстора.

ју се симултане утакмице, пре давања, одговара на питања о шаху и шахистима. Оригинална и симпатична идеја за популаризацију шаха!

из ЗИЛ-а, мајсторе Алексејева и Лебејева.

НАУЧНИЦИ ЗА ШАХОВСКОМ ТАБЛОМ

Екипно првенство Москве на коме су учествовале екипе радних колектива завршило се победом екипе Фабрике аутомобила Лихачева — позната под именом ЗИЛ — која је освојила 35,5 поена. У последњем колу ова екипа је однела победу са 4,5:3,5 над екипом ВНИИЕ (Савезни научноистраживачки институт електроенергетике) на чијем челу се налази експривк све-

ТАЉЕВА ИЗЈАВА

Ево шта је једном приликом изјавио експривк света Михаил Таљ о успону у шаху: „Као што не може да буде добар војник онај који не помишља на генералски чин, тако не може да буде добар шахиста онај који не мисли да постане мајстор“.

ИСТОРИЈСКА МИНИЈАТУРА

Недавно је у приватној архиви једног љубитеља шаха пронађена записана, до сада непозната партија Александра Аљехина, коју је он оди-

ТЕОРИЈА И ПРАКСА

Интернационални мајстор Виктор Чокалтеа издао је не давно и други том књиге „Теорија модерног шаха“ у којој су обрађена достигнућа у шаховској теорији за последњих десет година. Тиме је дугогодишњи првак Румуније Чокалтеа ушао у ред признатих шаховских теоретичара. Међутим, његови су шаховски резултати почели да бивају слабији. На недавно завршеном шаховском турниру у Букурешту био је на самом зачељу табеле.

ШАХОВСКА РАЗМЕНА

На Шаховској олимпијади у Хавани велемајстор Светозар Глигорић добио је као поклон шаховску гарнитуру у облику куће са 3 спрата који у ствари представљају фигуре за остављање фигура. Та гарнитура сва у резбарјам привукла је пажњу велемајстора Бруна Парме који је замолио Глигорића да начини размену. Понуда је прихваћена, па је „шаховска кућа“ отпутовала у Љубљану, а Глигорић је добио Пармин поклон из Хаване — лепу шаховску гарнитуру класичног облика.

ПРВА ПОТЕРНИЦА СА СЛИКОМ

Гоја, генијални сликар и цртач, био је још дете када је једне вечери шетао са својим ујаком ван града. Изненада су их напале четири скитнице и опљачкале до голе коже. Узбуђени ујак одмах је одјурio до представника власти, али ови нису могли ништа да предузму, јер нису знали кога да го-

не. У исто време мали Гоја је седео у углу просторије и нешто шаркао на парчету хартије. Устео је и показао хартију на којој је нацртао скитнице онако како их је он упамтио. Сличност је била тако велика да су скитнице захваљујући овој потерници убрзо биле ухапшене и кажњене.

Временски регулатор у лонцу

Зар је проналазач Ј. Белерова крајем прошлог века могла да зна да ће се после неколико деценија појавити многобројни аутоматски уређаји за контролу и регулисање свих могућих технолошких процеса. Она се бринула само о томе да јој се кромпир не прекува. И то јој је успело. Белерова је конструисала лонац је пловком који је једном шипком био причвршћен за поклопац. Све докле док је на дну лонца постојао слој воде, поклопац је био подигнут. Али чим би се кромпир скувао, а део воде испарио, пловак се заједно са поклопцем спуштао. Преостајало је само да се подигне поклопац и извади кромпир.

ЈОЦА МЕЂАВА

Твиста читалаца

Желела бих да се дописујем са друговима из земље и иностранства. Мој хоби је скупљање фотографија глумца. Имам 11 година и идем у V разред основне школе. Милица Колаковић, ул. Младе Босне бр. 31, Београд.

Дописивала бих се са друговима и другарицама из наше земље. Имам 14 година и идем у VII разред. Скупљам фотографије глумца и све о битлсима. Иванка Божек, о.ш. „Браће Малек“, Прелог, Мезумурје.

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и иностранства. Језик дописивања српскохрватски и руски. Идем у VI разред основне школе. Бранка Станковић, Витезићева бр. 4/II, Ријека.

Желим да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и иностранства. Имам 17 година. Лидија Маринковић, ул. Колонија Пискавица бр. 6, Сурдулица.

Желела бих да се дописујем и размењујем разгледнице и фотографије глумца. Имам 16 година. Вера Дончић, Бело Поље 28, Сурдулица.

Имам 14 година, ученик сам VII разреда о. ш. „Нада Матић“. Желео бих да се дописујем са друговима и другарицама који скупљају разгледнице и марике широм наше земље. Здравко Јелисавчић, Крчагово II део бр. 82, Титово Ужице.

Редовна сам читатељка вашег листа и желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и иностранства. Имам 15 година и ученица сам VII разреда основне школе. Мој хоби је скупљање разгледница. Језик дописивања српскохрватски и руски. Мира Милошевић, уч. VII раз. Врзана, код Горњег Милановца.

Имам 15 година и желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из земље и иностранства. Језик дописивања српскохрватски и француски. Светлана Јанковић, В. П. 4142/5 ВЕ-28, Београд.

Имам 17 година. Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље. Језик дописивања српскохрватски и руски. Живана Шегрт, ВП 4142/5 ВЕ-28, Београд.

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из земље и иностранства. Језик дописивања српскохрватски и енглески. Биљана Радојчић, ВП 4142/5, ВЕ-28, Београд.

Желела бих да се дописујем са омладинцима из наше земље и да се упознам са њиховим радом. Имам 16 година и размењивала бих разгледнице. Нада Крковић, Маре Мајдић 43, Панчево.

Дописивала бих се са друговима и другарицама из наше земље и иностранства. Имам 17 година. Језик дописивања: српскохрватски, енглески и руски. Гордана Митрић, В.П. 4142/6 ВЕ-28, Београд.

Имам 16 година. Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и иностранства. Језик дописивања српскохрватски и немачки. Иванка Дамајарић, ВП 4142/6 ВЕ-28, Београд.

Радо бих се дописивао са друговима и другарицама из наше земље. Имам 16 година и идем у I разред гимназије. Језик дописивања српскохрватски и руски. Неџат Језвић, ул. Загребачка 2, Пећ.

Желео бих да се дописујем са друговима из наше земље и иностранства. Имам 18 година. Језик дописивања: српскохрватски, немачки и француски. Милош Јанковић, ВП 4142/3-ВЕ-28, Београд.

Желео бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље. Језик дописивања српскохрватски и руски. Имам 15 година и ученик сам I разреда гимназије. Новица Филиповић, ул. Степе Степановића 28, Лесковац.

Као ваш редован читалац желео бих да се дописујем са другарицама из наше земље и из Бугарске. Мој хоби је скупљање марка и разгледница, као и значаки. Ученик сам машинско-техничке школе у Књажевцу. Имам 17 година. Драгиша Живадиновић, ул. Миле Јулић бр. 103, Књажевац.

Желела бих да склопим пријатељство са друговима из наше земље и иностранства. Скупљам разгледнице. Мира Милетић, ученица IV разреда основне школе „Карађорђе“ у Миранцу, код Раче Крагујевачке.

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље. Имам 10 година а ученица сам четвртог разреда. Љиљана Јовановић, ул. Грге Андријановића бр. 5, Крпча код Београда.

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље. Имам десет година и идем у четврти разред. Гордана Лазић, пошта 26, Крпча код Београда.

Радо бих се дописивала са друговима и другарицама из наше земље. Имам 18 година. Радмила Стојаковић, Колонија „Утве“ 1/1, Панчево.

Желела бих да се дописујем са другарицама и друговима из земље и из Француске. Волим модерну музику, скупљам наградне марике. Језик дописивања: српскохрватски и француски. Љиљана Миловић, о.ш. „И. Лола Рибар“, Рашка.

Скупљам марке, наградне марике и волела бих да се дописујем са друговима и другарицама који имају исти хоби. Језик дописивања: српскохрватски, француски и руски. Косара Перовић, VII разред о.ш. „Иво Лола Рибар“, Рашка.

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и СССР. Посебно ме интересују они који добро певају. Дана Обрадовић, Љиг.

Имам 14 година и ученица сам 8. разреда. Желела бих да се дописујем са другарицама и друговима из Италије, Француске и Енглеске. Скупљам марке, разгледнице и слике глумца и певача. Биљана Ивањек, ул. Гиге Пајевић 4/5, Светозарево.

Одавно желим да се дописујем са читаоцима „Политикиног забавника“. Имам 16 година. Скупљам разгледнице и фотографије певача и глумца. Смиља Латинац, Трињ код Слуге, Далмација.

Желели бисмо да се дописујемо са другарицама из наше земље. Скупљамо аутограме, разгледнице, фотографије глумца и певача. Радомир Добриловић, Милан Ђукић, Славоко Бонифачић и Славоко Станишић, ученици ИФ одељења Ваздухопловне гимназије, Маршал Тито Мостар.

Желим да се дописујем са друговима и другарицама ради склапања пријатељства и размењивања марка. Језик дописивања: енглески, француски, руски, бугарски и српскохрватски. Славица Милосављевић, Ул. М. Тита 239, Зајечар.

Волим забавну и народну музику. Желим да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље. Имам 15 година. Милаш Плавшић, Људевита Гаја 14а, Кикинда.

WALT DISNEY ХРАБРИ ПРИНЦ ОД ДОНЕГАЛА

ПРИЧА

Признање

Када је Џорџ Вилкок, власник јахте, наредио да се дигне сидро и заплови, знао је да има у рукама убицу Хенри Фримена, свога пријатеља и ратног друга.

Капетану је наредио да најбржим путем напусти америчке воде и да на слободном мору баци сидро. После тога напустио је мост и упутио се доле у кабину. Његова три путника удобно су се сместила. То су били: Роберт Фримен, нећак убијеног, Доналд Гејр, Фрименов пословни партнер и Колин Кеј, његов дугогодишњи слуга.

Сви су упитно погледали у Вилкока.

— За један сат, господе, рече он, све ћете сазнати. Дотле молим вас да се овде осећате као код куће. Ако сте жедни, послужите се.

Вилкок је опет изашао на палубу и дубоко удахнуо свеж ваздух.

...

Прошло је месец дана откад је убијен Хенри Фримен. За то време полиција није ништа успела. Хенри Фримен је убијен у својој кући, а у то време код њега су биле три особе, исте ове које су се сада налазиле на Вилковој јахти.

Сва тројица могла су да имају користи од Фрименове смрти: Роберт, нећак, био је наследник; Доналд Гејр избегао је пропаст која му је претила, јер је Фримен због личних несугласица хтео да испусти из заједничког предузећа, и коначно слуга, који је своје коцкарске дуге платио чеком на коме је фалсификована Фрименов потпис, па је на тај начин избегао хапшење и казну.

Сва тројица су била осумњичена и у полицији саслушана, али кривца није откривен. Ниједан од њих није признао да

је у критичном часу био у Фрименовој радној соби, и ни за једног од њих није могло да се докаже да лаже. Сада је Џорџ Вилкок узео ствар у своје руке. Изабрао је своју јахту на отвореном мору за позорницу свога судског поступка.

Три човека која су долазила у обзир као убице позвани су писмено да дођу на јахту да би се, како је у писмима стајало, најзад разјаснио случај Фримен.

„Препостављам, стајало је у писмима, да је ово објашњење и у вашем интересу. Ако се, међутим, не бисте појавили, онда ћу бити присиљен да из свега тога изведем закључак и према томе поступим“.

Када је Вилкок чуо да је сидро пало, оишао је доле у кабину. За собом је заклаучао врата и сео дреко пута тројице путника.

— Сигурно желите да знате, почео је, шта намеравам. Сада ћете дознати. Убица мога пријатеља Хенрија јавде је на јахти, у овој просторији и ја ћу доказати злочин.

Оштро је посматрао њихова лица.

— Хенрију имам да захвалим за свој живот. Због тога сам ствар узео у своје руке, јер полиција није успела. Ја ћу успети. У току пола сата имаћу у рукама признање убице.

Брзо је завукао руку у џеп и извадио револвер откочио га и ставио на колена.

— Полазим од претпоставке да је сваки убица у куштини кукавица. Суочен са смрћу постаје мек. Не знам за саучешће и милост. Нико ме неће омести да спроведем оно што сам одлучио. Капетану и посади издао сам заповести да остану на свом месту. Ја ћу — при томе је Вилкок подигао револвер и уперено га на Доналда Гејера — убити једног по једног од

вас док не наиђем на онога који ће, да би га мимоишао метак, признати убиство. Убица не треба да ме се боји. Предаћу га суду. Да ли ће касније бити погубљен или не, не тиче ме се. У сваком случају он ће својим признањем засад спасти свој живот.

Доналд Гејр је спустио чашницу коју је баш био принео устима. Буљио је у револверску цев уперену на њега.

— Ви, Гејр? — упитао је Вилкок немилосрдно. — Хенријева смрт спасла је вашу егзистенцију. Као мотив за убиство по би било довољно. Јесте ли ви убица? Одговорите! Бројаћу до три!

— Ви сте луди, човече, узвикну Гејр. Вилкок оклину.

Гејр се ухватио за груди и тихо застена па кловну.

— Ви, Кеј, узвикну Вилкок, ви сте фалсификовали чек а Фримен вам је претио да ће вас предати суду. Изгубили сте

живце и убили га, је ли тако било? — признајте!

Кеј одмахну главом.

— Сигурно не, господине Вилкок, сигурно нисам!...

Метак му је пресекао реч. Глава му је клонула на груди.

Оружје је сада било уперено на Роберта Фримена.

— А ти, Роберте, ти си пливач у дуповима. Виски, карте, жене. Наследио си богатство. Два милиона нису малост. И за мање суме људи су убијани. Твоје сузе на погребу за мене ништа не значе. Одувек си био ништарија и лицемер. Ти си имао највећег интереса, у то сам убеђен, да убијеш ујака. Признај или ћу пуцати. Убићу те као што сам и ову двојицу убио, без саучешћа, без милости. Признање је твоја последња шанса! Одговарај! — дрекнуо је бесно Вилкок.

Роберт је клонуо. Лице му је било сиво-бледо. Знојило се, а руке су му хртале.

— Ја — ја сам га убио.

Вилкок се бесно насмеја.

— Тачно, тако сам и мислио.

Затим је Вилкок узео папир и перо па их бацио на сто.

— Ево, ти, напиши признање. Не изостављај појединости. Тек кад будем задовољан с тим, сигурно си за свој живот овде и у овом тренутку, бар до дана док ти не буде суђено.

Десет минута касније Вилкок је имао у рукама Робертово писмено признање. Задовољно је климнуо главом и хартију ставио у џеп.

Међутим, Роберту Фримену повратила се храброст.

— Али и ти, рекао је гласом пуним мржње, и ти ћеш завршити на електричној столици после овога што си овде учинио. Једноставно си убио два зајиста невинна човека.

— Тачно, два невинна човека, ти то јавно кажеш, рече му Вилкок и подсмешљиво га погледа. Тако, ти мислиш. Међутим, може и другачије да се деси. Захвали сам господи Гејеру и Кеју на њиховој помоћи. Ни за тренутак у њих нисам сумњао. По свом бићу и по свом животу само си ти могао да будеш толико низак. А сад, ако те интересује, пуцао сам хоризима. Видиш ли можда негде крв?

Роберт Фримен могао је још да види како су се Доналд Гејр и Колин Кеј подигли и спрели са одела праћину. Тада су га савладали бес, мржња и очајање.

АФЕРА С БРИЛИЈАНТОМ

Једном је инспектору Вернеру дошла једна веома узбуђена жена. Пошто му је казала да се зове Мери Леон изјавила је да су јој украли драгоцен брилијант од пет карата који је она чувала за црне дане у старости. Не, никад га није носила. Драгоцен камен стало се налазио у тајној прегради њеног ноћног стоцића. Ко је знао за тајну преграду? Нико сем Пелера, некадашњег секретара њеног преминутог супруга. А он јој је пре неколико дана био у посети...

Инспектор Вернер и наредник Фит отишли су до Пелера.

— О брилијанту госпође

Поново доносимо две кратке детективске приче-загонетке у којима главну улогу игра ваш и наш стари познаник инспектор Вернер. Од њега смо научили да на сваку појединост у тексту као и на цртежу којим је прича илустрована, обратимо пажњу јер ће нам то помоћи да откријемо преступника. За оне који још нису „испекли“ детективски занат, одговор дајемо на 14. страни.

Леон ништа не знам — изјавио је Пелер. — У нашој породици се већ педесет година чува један брилијант као породична реликвија. Купио га је мој деда у Норвешкој, за време једног од својих многобројних путовања по иностранству. Ја сам о томе често причао у кући мог бившег господара. Можда се госпођа Леон сетила тога и одлучила да га се некако домогне.

Изашавши за тренутак у судану собу, Пелер се вратио с брилијантом и писмом свог деде у којем је овај писао свом сину, а Пелеровом оцу, о повољној куповини. Пелер је и брилијант и писмо дао инспектору Вернеру.

„Осло, 4. маја 1906. године. Драги сине, на пропутавању кроз Осло сасвим случајно сам направио одличан посао. Имао сам срећу да букално упола цене купим

изванредан брилијант од пет карата. То је диван поклон за твоју мајку...“

— Ово је сасвим убедљиво — казао је наредник Фит, прочитавши писмо.

Међутим, инспектор Вернер је, чак и не прочитавши га до краја, положио писмо на сто рекавши:

— Писмо је фалсификат!

На основу чега је инспектор Вернер дошао до таквог закључка?

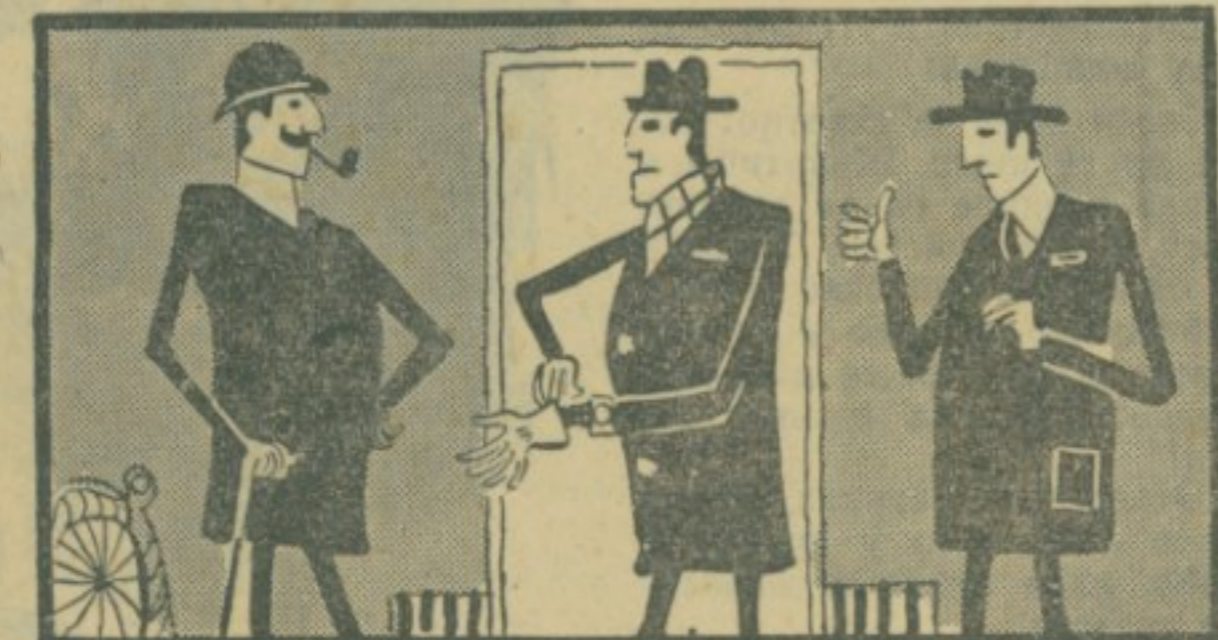
Власник виле с вртом, неки Паркленд, био је убијен у сопственој гаражи ударцем тешког чекића по глави. Његово тело било је нађено два часа после смрти. Чекић је лежао поред жртве. Поред тога, инспектор Вернер пронашао је недалеко од њега готово нову рукавицу за леву руку. Рукавица није могла да припада Паркленду — уопште му није одговарала по величини. Узевши рукавицу, инспектор је отишао у обличју робну кућу. Сопственик радње изјавио је да заиста има на складу такве рукавице али да оне имају лошу пробу и да је у последње време успео да прода свега два пара.

Сумња је пала на два Парклендова суседа с којима се он непрестано свађао и судио: на Хевина и Кокнера. Хевин, кога је Вернер замо-

УБИСТВО У ГАРАЖИ

лио да му покаже све рукавице, одмах је извадио из комодне исту онакву каква је била нађена у гаражи изјавивши да је другу изгубио пре недељу дана и да других рукавица нема.

На питање наредника Фита кад је Хевин последњи пут видео Паркленда, Хевин је скинуо рукавицу коју је, да би је показао инспектору и нареднику, био ставио на ру-

ку, погледао на ручни часовник и одговорио је:

— Сада је два часа по подне. Паркленда сам видео јутрос око 9 часова када је отварао своју гаражу.

Други сусед, Кокнер, изјавио је да уопште нема рукавице. Када су му показали рукавицу нађену у гаражи, признаје да она личи на рукавице које је раније имао. Али, оправаљајући мотоцикл он их је толико задрљао да више нису биле ни за шта и да је морао да их баци.

Саслушавши оба објашњења инспектор је одржао кратко саветовање с наредником Фитом који је био склон томе да задржи Хевина.

— Не, Хевин је невин — успротивио се инспектор Вернер. — Морамо се више позабавити Кокнером.

Због чега је Вернер скинуо сумњу с Хевина?

ПРИНЦ — ПРОНАЛАЗАЧ БРИСАЧА

Принцу Хајнрику, брату немачког кайзера, 1909. године пала је на памет једна корисна идеја. Љут што кад пада киша мора сваки чак да брише возачко стакло (шофер-швајцх) измислио је брисач, чија се конструкција сачувала до наших дана.

СВЕ ЈЕ ПОЧЕЛО ОД НЕСРЕЋЕ...

Прва аутомобилска несрећа у свету догодила се у Енглеској 1896. године. Један енглески хумориста пакосно је приметио да управо тај датум треба сматрати даном рођења аутомобилског саобраћаја.

ДУГМАД ЗА МАНЖЕТЕ „ПОСЛОВНИХ“ ЛЉУДИ

Како разликовати правог пословног човека од обичног? Наравно, по дугмадима са манжете — размишљао је почетком овог века пуковник Жуковски и пронашао посебно

дугме за манжете. Уместо обичне округле или правоугаоне плочице, он је направио невелик цилиндер. У њега би се, по пуковничковој замисли, стављала оловка. Не знамо како су се према дугмету понели пословни људи, али познато је да је проналазачу дато ауторско право број 12716.

ШЧИ И КАША

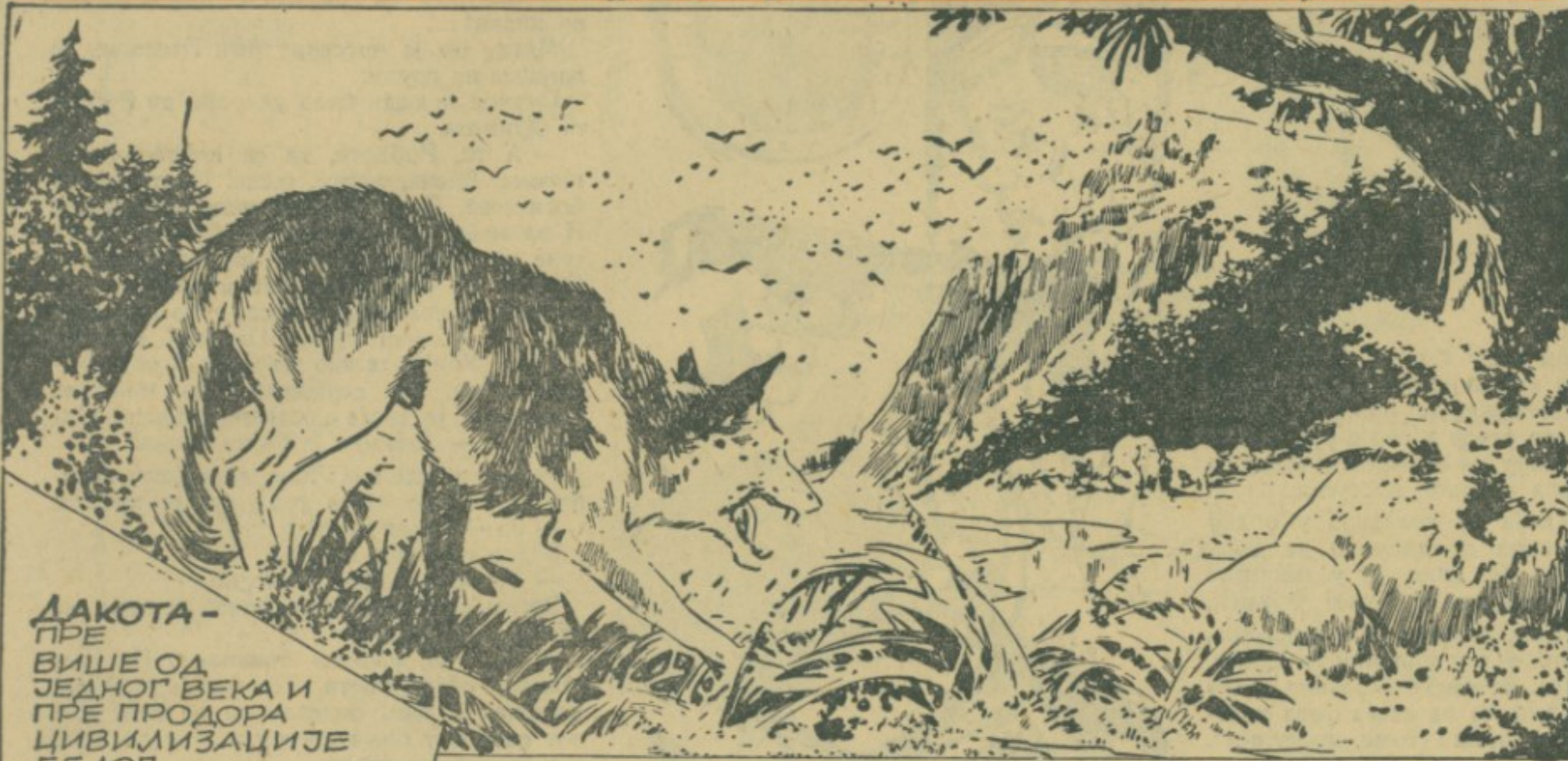
Шчи и каша — храна наша, каже једна руска пословица. Можда је крајем прошлог века управо она надахнула трговца Г. Мара да пронађе економичан лонац за кување каше и шчија. У доњем делу котла кувао се шчи или боршч, а у специјалном суду, који је висио у котлу,

слично данашњим универзалним експрес-лонцима, кувала се каша.

Зашто је све то било потребно? Трговац је сматрао да ће тај апарат трошити мање горива за кување хране. За свој проналазак Мар је чак добио привилегију, како се онда називао документ који је потврђивао ауторско право.

БИК КОЈИ СЕДИ

ДАКОТА — ПРЕ ВИШЕ ОД ЈЕДНОГ ВЕКА И ПРЕ ПРОДОРА ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ БЕЛОГ ЧОВЕКА, НЕПРЕГЛЕДНЕ ПРЕРИЈЕ ПРЕПУНЕ БИЗОНА СМЕЊИВАЛЕ СУ СЕ С ГУСТИМ ШУМАМА ПРЕПУНИМ ДИВЉАЦИ. КРОЗ ТУ ЗЕМЉУ ТЕКЛА ЈЕ ЦРВЕНА РЕКА. ИНДИЈАНСКА ПЛЕМЕНА ЖИВЕЛА СУ СЛОБОДНИМ НОМАДСКИМ ЖИВОТОМ.

ТУ ЈЕ ОДРАСТАО ОНАЈ КОЈИ ЋЕ КАСНИЈЕ ПОСТАТИ БИК КОЈИ СЕДИ. У ВРЕМЕ КАД ПОЧИЊЕ НАША ПРИЧА ИМАО ЈЕ 14 ГОДИНА И ЗВАЛИ СУ ГА „ЈАЗАВАЦ КОЈИ СКАЧЕ“ — ПРЕМА ПРВОЈ ЖИВОТИЊИ КОЈУ ЈЕ УЛОВИО.

ОТАЦ МУ ЈЕ БИО ПОГЛАВИЦА МАЛОГ ПЛЕМЕНА ИЗ ГРУПЕ СИЈУКСА.

ГОД ДАНА ПОГЛАВИЦА ЈЕ ПОЗВАО СВОГ СИНА...

ОТКРИО САМ ТРАГОВЕ ДИВЉИХ КОЊА КОЈИ СУ ДОДАЗИЛИ НА ПОЈИМО НА РЕКУ! ОСЕЋАШ ЛИ СЕ ДОВОЉНО ОДРАСЛИМ ДА УХВАТИШ НАЈБОЉЕГ ЖДРЕПЦА ИЗ КРДА?

ИМАЋЕШ ГА, ОЦЕ!

ПОЛАСКАН ОЦЕВИМ ПОВЕРЕЊЕМ, ДЕЧАК ЈЕ УЗЕО ЛАСО, ПОЈАХАО СВОГ ОМИЉЕНОГ КОЊА И КРЕНУО...

Било је то, кажу, веома блавно. Водио се жесток рат између птица и животиња. Борба је била толико страшна и крвава да су и небо и Сунце били заклоњени облацима од перја и длака. На страни птица, поред великих и снажних орлова и брзокрилих јастребова, бориле су се и свраке — брбљивице, сиви врапци и веселе сенице. А на страни животиња заједно с тигровима и лавовима смело су се тукле веверице, скочимиши и разне аверчице.

Само Слепи Миш није учествовао у борбама. Али, једном су птице стаде да потискују животиње. И тада се изненада појавио међу њима Слепи Миш и изјавио:

— И ја имам крила! Ја сам с вама, птице! Ми побеђујемо! Ми побеђујемо!

Није прошло много времена а животиње су почеле да надвлађају птице. И тада се, као камен с неба, спустио у земљу животиња Слепи Миш, сакрио своја опнаста крила и закричао:

Зашто слепи миш не лети дању

— ТАТАРСКА ПРИЧА —

— И ја имам крило! Ја сам с вама, животиње! Ми ћемо победити птице!

Тако је Слепи Миш час прелазио на страну животиња, час на страну птица.

Најзад су птице и животиње закључиле мир. И тада су почеле да се пребројавају: да виде ко се на чијој страни борио и како се држао у биткама. Животиње су сале с једне стране великог пања а птице с друге. И тада су животиње приметиле међу птицама Слепог Миша који се крио у сенци.

— Хеј, ти! Зашто тамо седиш?

Слепи Миш се направно

као да не чује и, раширивши крила, обратио се птицама:

— Шта ћу ја међу животињама кад имам крила!

Али, за сваки случај сео је Ближе Пољском Мишу.

— Како, зар се он борио на вашој страни?! — кликнуо је снажни Орао. — Он је био на нашој страни када смо вас побеђивали. Не био ја цар птица ако су ме моје очи превариле.

Слепи миш је приљубио крила уз бокове и запиштао Пољском Мишу:

— Ја имам кожу као и ти, пријатељу, и длака ми је сива као твоја. Можда смо рођаци?

— Где је Слепи Миш? —

заурлао је страшни Лав, ударајући се кићанком на репу по изравањеним слабинама. — Он се борио с нама када смо вас побеђивали. Он има крило као и ми! Такве промене нећу трпети у свом царству животиња.

Слепи Миш је схватио: лоше му се пише. Животиње и птице казниће га за дволичност и вероломство. Тресући се од страха напустио је скуп и бешумно одлетео у дубину тамне шуме док се над њим орило: „На суд с њим! На суд!“

Отада, из страха, Слепи Миш лети само у сумрак и ноћу, када птице и животиње спавају.

Успомена на Анрија Барбиса

Пре пола века, у јеку првог светског рата, у Француској је изишао из штампе познати роман Анрија Барбиса „Огањ“ који је убрзо награђен Гонкуровом наградом.

Недавно се скупило више од хиљаду старих ратника да одају пошту писцу на истом месту где је он ступио као добровољац у 231. пук и почео да води своје прибелешке

које су ушле у основу романа. Историчар Мајер, који је говорио пред ученицима, рекао је да је роман „Огањ“ синтеза свега онога што се може рећи о рату. После краће свечаности на том месту отворен је музеј у знак сећања на познатог писца. У њему су смештени рукописи, фото-снимци и многобројна издања Барбисових дела.

ТЕЛЕВИЗИЈА У БОЈИ И СПОРТ

Прошле јесени за време одржавања утакмице у безболу стаза стадиона Дојер у Лос Анђелесу обојена је јаркозелено — да би телевизијски гледаоци боље пратили утакмицу.

За време преноса фудбалских утакмица Тексаса и Арканзаса гледаоци су

могли да виде симпатизере обе екипе који су у рукама држали заставе у бојама које су имали дресовани њихових играча.

Из истог разлога је прошле зиме pista за хокеј на леду у Медисон Сквер Гардену била обојена плаво-бело.

СВЕТИОНИК СТАР 600 ГОДИНА

Најстарији светионик овај светионик. „Вечни који и дан-данас служи пламен“ на светионику је има 600 година. Он је подигнут на ушћу Елбе у море, на острву Нојверк. У току многих векова често се мењало гориво за

ЈЕДНОСТАВНОСТ

Познати физичар Енрико Ферми био је убеђен да не постоји теоретски проблем који не би могао да се реши једноставним средствима. „Он је показивао својим ученицима — сећа се Лаура Ферми — на који начин треба сваки проблем свести на његову суштину, како у почетку треба тражити делимична решења, како се једноставним расуђивањем могу заменити сложени математички резултати и закључци. „Стварајући своје експерименталне уређаје, научник је тражио најједноставнија решења. Занимљиво је да је у тренутку испитивања атомске бомбе, када су сви присутни били узбуђени експлозијом и пламеном, Ферми тражио најједноставнији начин мерења ефекта ударног таласа. Он је бацао комадиће хартије и корацима мерно растојање на које их је ударни талас односио. Фермијеви прорачуни потврђени су мерењима, која су извршили други физичари помоћу специјално конструисаних сложених уређаја.

ХУМОРЕСКА

КОБИТО

ТОМИСЛИО

Тек што је отворио врата свог аутомобила, на Мајерово раме се спусти једна рука. Он се осврте и угледа пред собом представника закона.

— Јесу ли ово ваша кола? — упути му полицајац ово потпуно изливено пићање.

— Јесу — храбро одговори Мајер. — Нешто није у реду?

— Оставили сте их овде дуже од једног часа. Морам да вас казним.

То значи — размишљао је Мајер испуњен све великим страхом — то значи: оде моја возачка дозвола. За три године, колико је имао аутомобил, коб судбине и неумољиви полицајци окомиле су се на њега. При изрицању последње

казне судија га је строго опоменуо: „Још само један прекршај за идућих шест месеци и проћердали сте возачку дозволу“. И, ето, сад је до тога дошло...

— Ево признанице — рече полицајац пруживши му је енергично. Мајер баца на њу летимичан поглед и већ хтеде да је узме кад му луда мисао сину у глави. Тобож с великим интересовањем гледао је рукопис, а затим глумећи дивљење подиже поглед и рече:

— Мора бити да сте благородан човек, радо чините добра дела и имате пуно разумевања за сваког. Потези вашег рукописа едају да сасоћате са пониженим и сиромашним. Али ваш рукопис открива ми и човека изванредних духов-

них способности и високе културе.

Полицајац је пакљиво слушао, па лако затресе главом и замишљено рече:

— Ко би то мислио! Мајер се већ порадовао да његова возачка дозвола ипак неће бити сасвим изгубљена и настави:

— Прилично се разумем у графологију и кад вам кажем да сте изванредан човек треба да ми верујете. Видите овде, ово излажено „г“ и тачка утиснута нешто укосе изнад „и“ доказују вашу љубав према ближњем. Ја вас не познајем — на жалост — али ваш рукопис ми потврђује да сте пуни увиђавности и да умете да опростите.

— Ко би то мислио! — ишчуђавао се полицајац.

— Ваша породица може с пуним правом да се поноси вама, господине инспекторе. Савршен човек какав сте ви представља данас ретку вредност. Захваљујући вашим особинама и способности сасвим је сигурно да ћете једног дана постати шеф полиције.

— Ко би то мислио!

— Тако је, добри човече, али упркос вашој великој добротви ви сте ипак динамична особа, истински тип вође, Наполеон.

— Ко би то мислио о Милеру — рече најзад полицајац. — Знате мој колега Милер исписао је ове мандатне признанице: мени је десна рука укочена али ипак не толико да не бих овецедуље могао да прилепим на предње стакло ауто мобила.

То је учинио и овога пута. Још једном је поновио „Ко би то помислио“ и отпоздравио...

ОПАСНО ПЕЦАЊЕ

Многобројни пецароши широм света сматрају да је пецање један од најбезопаснијих спортова. А, да ли је то баш тако? Са тим се тврђењем свакако не би сложио Арчи Нелсон, из Форт Смита у држави Арканзас у САД, страствен пецарош који ниједан слободан дан није пропуштао да не оде у пецање. Пустимо њега нека вам исприча шта му се догодило прошлог лета на Аркансо језеру где је пецао грече. Мада је обично ловио поред саме обале језера где му је вода допирала до појаса или највише до груди, увек је око појаса стављао једну велику унутрашњу аутомобилску гуму, за случај да упадне у неки од вихрова.

Као и обично ставио сам варалицу на дугу удицу и бацно је поред једног од многих дрвета на самој обали јер сам знао да се испод њих гречи најрадије крију. Осетио сам да се удица затегла и брзо сам је подигао. Али на моје запрепашћење уместо греча на удицу се увукла змија дуга преко једног метра. Одмах сам је препознао. Била је то отровница мокасина која живи

у једном делу Сједињених Држава и Јужној Америци и то углавном, поред река јер се радо храни рибама. Довољно је да кажем да је отров мокасине неколико пута јачи од кобриног. Док се змија копрцала на удици коју сам полако затезао, размишљао сам како да је убијем. Знао сам да мокасина не може дуго да остане под водом и зато сам је вратио заједно са удицом у воду.

Држао сам је тако десет-петнаест минута док се на површини нисам почели да појављују мехурићи ваздуха. Тада сам је поново извукао из воде. Била је потпуно опамућена тако да сам је лако довукао до једног пања и крајем свог пецачког штапа раз-

био главу. Поново сам наставио са пецањем али не задуго. Баш кад сам се аучио да извучем једног великог греча, појавио се још један мокасина. Прсканем воде и иском успео сам да га отерам. На крају сам извукао греча и наставио са пецањем.

Забављен новом рибом која се била зачепила на удицу нисам више ни мислио на змије када сам изненадно осетио како ми нешто хладно мили низ леђа. Инстинктивно сам се окренуо и на своје запрепашћење угледао прегећу главу мокасина како ме посматра. Био сам свестан да сваки покрет значи сигурну смрт а осећао сам како ми се у руци штап удице покреће јер је греч покушавао да се ослободи удице. Уплашен да ми рука не задрхти пустио сам штап док сам ја и даље стајао као кип. Змија се провукла између мојих леђа и гуме. Размишљао сам и решио да покушам да је се отресем кад се потпуно извуче испод гуме. Пантао сам се докле ће отровница бити миро-

љубива а она се све више извлачила испод гуме и већ је била стигла до мојих рамена. Али када сам зачуо њено шиптање поред самог уха, више нисам издржао. Наглим покретом тела покушао сам да избацим отровницу са себе. Срећом, угледа да ми је то пошло за руком јер нисам осетио никакав бол од уједа. Попрчао сам колико сам брже могао ка обали и окренуо сам се тек када сам био десетач метара од воде. На моју велику радост видео сам змију како плива по води. Значи, успео сам да се отресем са себе. Нисам имао храбрости да се вратим по удицу. Верујем да никад нећу заборавити ледени додир отровнице.

ПОТЕРА ЗА ЦИНОВСКИМ КЕРЊАМА

Крајем децембра прошле године једна група француских подводних риболоваца кренула је у Кенију, у најбогатија на свету ловишта огромних риба. Под вођством познатих риболоваца Мишела Шамија и Клода Марешала група се пред Нову годину нашла у Ватаму, јужно од екватора. Њихова је жарка жеља била да потуку светски рекорд у тежини уловљене рибе, који држи један Бразилац: он је уловио керњу тешку 285 килограма! Према подацима којима су располагали Французи, у Индијском океану живи врста керње Promicropus lanceolatus чији поједини примерци могу бити тешки и 300 килограма. То су праве циновске немани. Мада су њихова очекивања изневереана, јер нису потукли светски рекорд, они су ипак уловили неколико огромних керњи. Клод Марешал је својим харпуном пробо керњу тешку 150 килограма. Његов

друг уловио је мању керњу тешку „само“ 125 килограма. Посао подводних риболоваца није увек једноставан. Често им није суђено да се срећу с племенитом рибом, већ морају да се бране од насртљивих морских разбојника. Тако су Клод и Мишел угледали у једно предвечерје пред собом три метра дугу ајкулу „вајтипед“ (ptegolamipora longimanus). Уловили су је тек после огорчене борбе. Била је тешка 140 килограма. Велико задовољство доживљавали су риболовци у сусрету са циновским манфама (zales mantas). Оне су налик на огромне слепе мишцева, распон њихових крила достиже три до четири метра а тешке су каткад и преко две тоне. Са застрашујућим звиждуком оне искачу из воде, подижући читаве водоскоке запенушене воде. Да би снимно само једна „лет“ циновске манте, Мишел Шамија је морао чекати читаво два дана!

ВОЈВОДА ИЗ КОЛЕВКЕ

Најмлађи врховни командант који је икад командовао једном армијом у борби био је војвода у Ховард III Брабантски (Белгија). Војвода је имао свега 90 дана када је наследио оца на престолу и постао врховни командант брабантске армије. Избио је рат и војвода је морао да води армију у борбу. Ставили су га у колевку која је била обешена између два дрвета недалеко од места на коме су се сукобиле армије. Победа која је извојевана приписана је њему. У току четрдесет и осам година своје владавине војвода је био познат и као „храбри“.

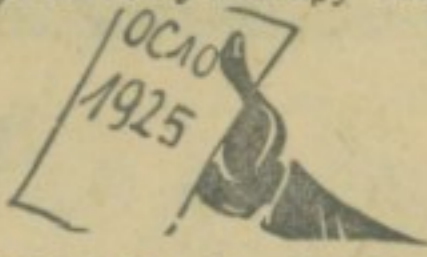
душе, понекад су га његови савременици звали и мање почасним називом — „војводом из колевке“. НАЈМАЊЕ—НАЈВИШЕ Према извештају Уједињених нација за период 1962 — 1964. године авиони су имали најмањки процент смртних случајева: 0,16 на ст. милиона пређених миља. Аутобуси долазе на друго место са 0,17, возови на треће са 0,9 и на крају аутомобили са 3,5.

ОДГОВОР

АФЕРА С БРИЛИЈАНТОМ

Основан 1048. године, Осло је био готово потпуно уништен у пожару 1624.

Поново га је саградио краљ Кристијан IV, после чега је град добио име Кристијанија и под тим именом био је познат током три века. Тек од 1925. године град се поново назвао Осло.

УБИСТВО У ГАРАЖИ

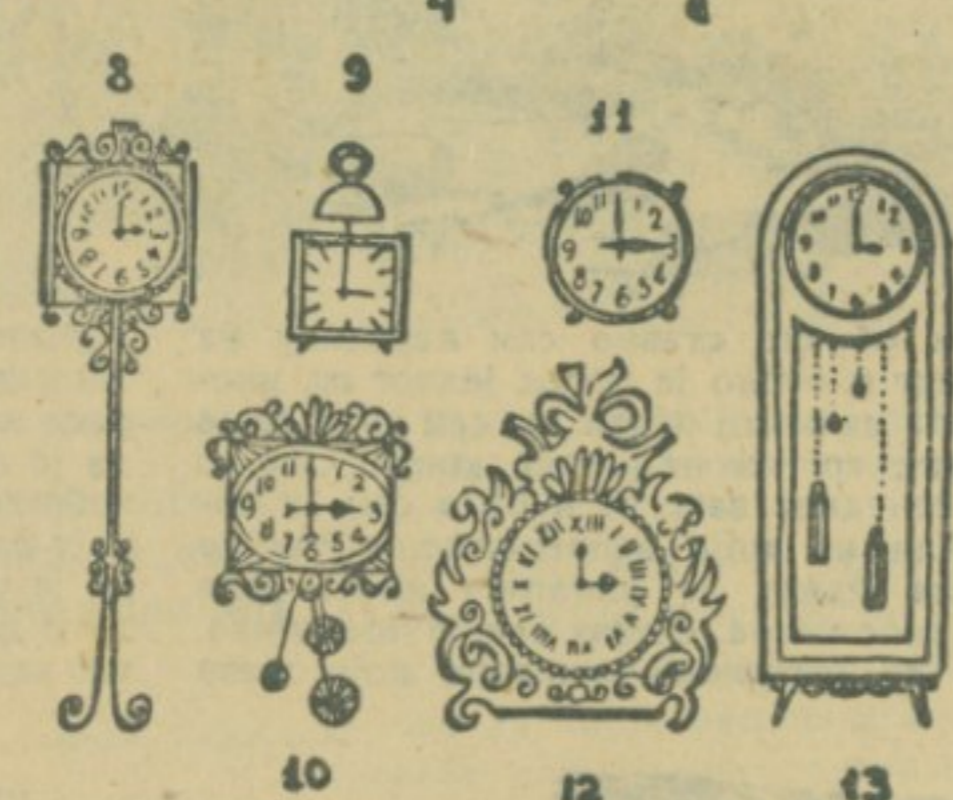
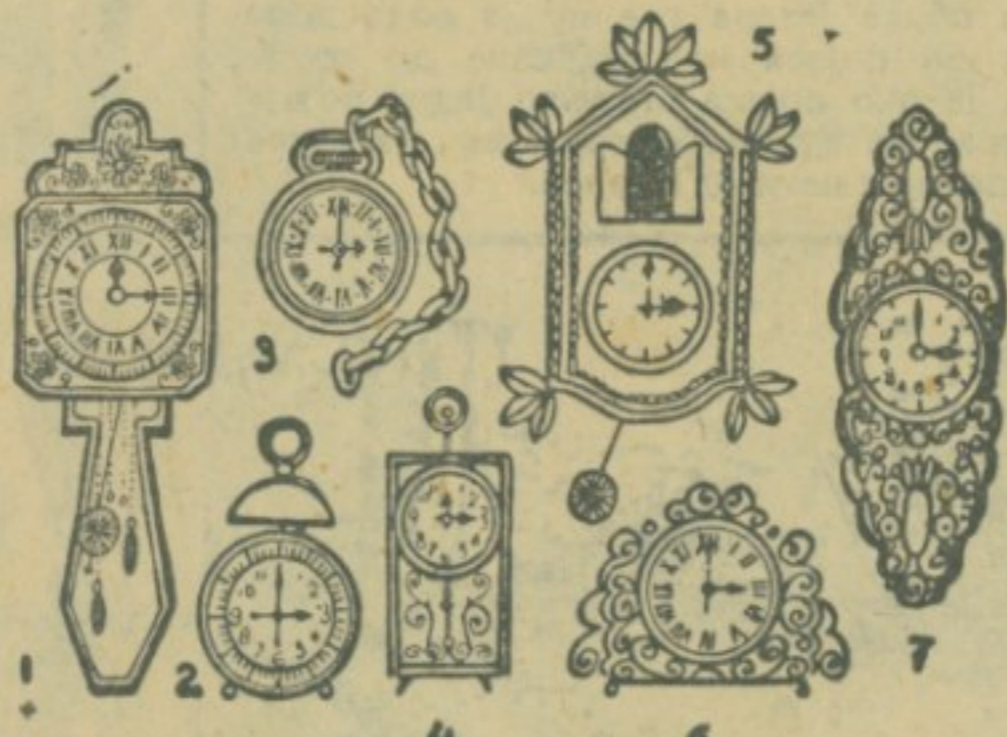
Као што је познато, у гаражи је нађена рукавица за леву руку. Хевинова

рукавица такође је лева. Сетите се: морао је да је скине да би погледао на свој ручни часовник. А часовник се, као што знате, носи на левој руци.

ОТВОРИ ОЧИ

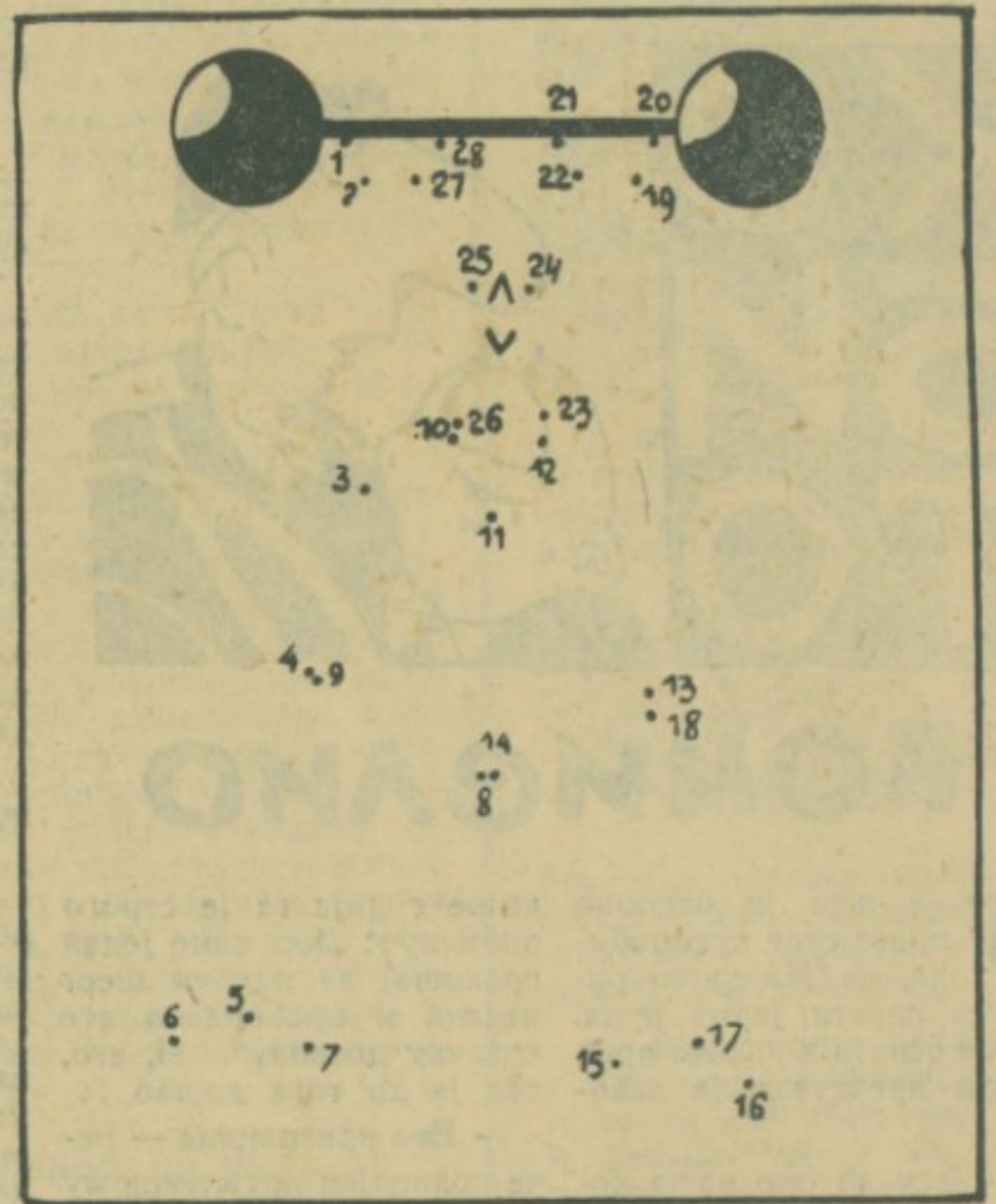
ПОМОЗИТЕ ЧАСОВНИЧАРУ

Свих 13 часовника показују исто време — 15.00 часова. Међутим, нису сви часовници исправни. Тачније речено, исправан је само један. Помозите часовничару да открије неисправне и објасните по чему сте их препознали.

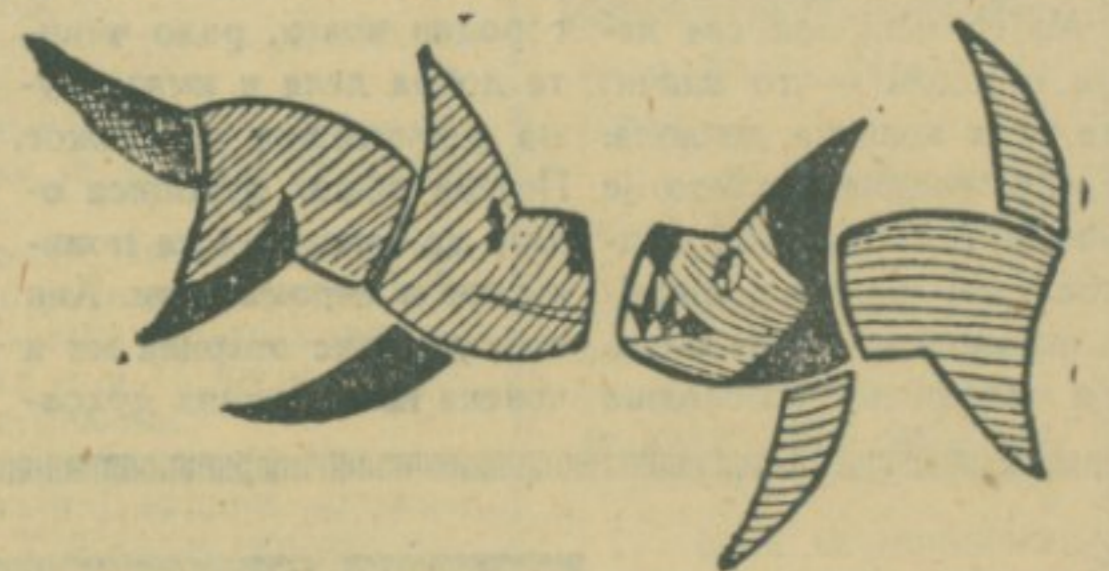
Одговор:

Исправан је једини часовник обележен бројем 11. Код осталих су промене на местима следеће решке: 1 — промена на месту 1 и 2; 2 — мењање броја минутних подсека; 3 — цифре I и II промене места; 4 — каваљке су места; 5 — каваљке су места; 6 — каваљке су места; 7 — две цифре 4 и 8 — две цифре 9 и 6 — будим сема; 10 — има три звонца; 12 — има три цифре; 13 — нешто нема катла.

ОД ТАЧКЕ ДО ТАЧКЕ

Повежите све бројеве од 1—28 па ћете видети личност која је успела да подигне ове тешке тегове.

ОД РИБА КРУГ

Од делова ове две необичне животиње покушајте да склопите круг. Задатак није тежак али захтева мало стрпљивости.

ОДГОВОР:

Китице

ИЗ КОЈЕ ГОДИНЕ?

На нашем цртежу видите три брода који су пловили у разним вековима. Знате ли кад је пловно први брод а кад остала два?

Одговор:

Римска трирема (тајна је три века пре наше ере); у III веку пре наше ере; други је чамцац из 17. века и трећи је брод с топовима из 60-тих година прошлог века.

НАПРАВИ САМ!

Обуците своје лутке

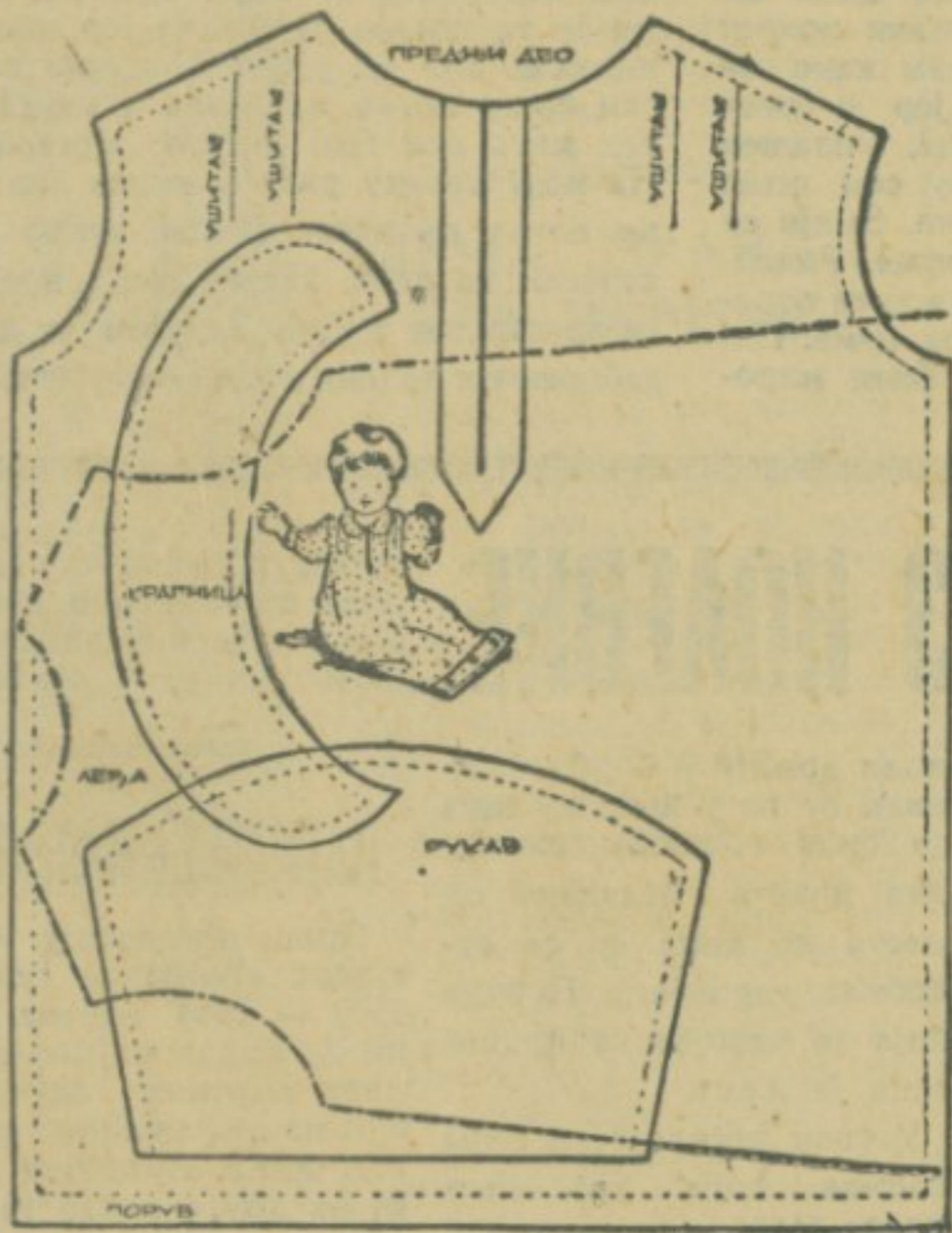
За наше младе читаоце које воле саме да шију доносимо ова два симпатична модела: спавалицу-цак и халцину за лутку.

Да би вам било лакше да искористите материјале уз моделе доносимо и кројеве. И један и други модел сашивени су од тачкастог материјала, али

нека вас то не буни, они ће лепо изгледати и од оног материјала који ви имате. Само морате пажљиво кројити и још лепше шити било руком

било да сте већ научили да шитете на машини.

Да беба-лутка не би озебла спавалица се при дну закончана са три дугмета а крајница се ве жује лепом машинцом у боји супротној од оне од које је материјал. Халцинка има такође „буби“ крајницу а при дну се звонасто шири.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) одаја, 6) плодно место у пустињи, 8) народно гласање, 10) предворје, 11) мрак, 12) два сугласника, 13) целокупан, 15) део коњске опреме, 16) маша творница аутомобила, 18) копрена, 20) жалосне врбе, 22) љут корен, 24) римски племац, 26) савремени француски књижевник (Клод), 27) назив, 29) птица тркачица, 31) јужно воће, 33) слово латинице, 35) мушки певачки глас, 37) иницијали француског лирског песника (19. век), 38) бог љубави код старих Римљана, 40) водено пространство, 42) име и презиме нашег песника (1891—1955), 43) најдужи европски глечер, 44) улоге.

1	2	3	4	5	6	7	8
9							
10				11			
12			13	14		15	
16	17		18	19			
	20	21		22	23		
	24			25			
26			27			28	
	29	30		31	32		
33	34	35	36	37			
38	39		40	41			
42							
43				44			

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) лав, 4) пол, 7) кеса, 10) пони, 11) арап, 12) Емона, 14) пропуст, 16) грана, 17) три, 19) ро, 20) Ото, 22) О. К., 23) оба, 25) идеја, 27) „Енеида“, 30) аласи, 32) рода, 34) етан, 36) Одис, 37) Јола, 38) дар, 39) рис.

Усправно: 1) лупа, 2) Асо, 3) Венера, 4) Пераст, 5) оса, 6) лако, 8) кимоно, 9) кану, 13) Опатија, 14) проба, 15) Троја, 16) Тро, 18) Ика, 21) Одисеј, 24) Анавр, 26) елстор, 28) елан, 29) брод, 31) анас, 33) ода, 35) али.

КО ЈЕ БИО 10318?

Обавештајац француског Покрета отпора Пољак Рајмонд Хансел, усред дана бацио је бомбу на шефа немачке окупационе полиције у Паризу.

Тужни окупацијски дани у Паризу свитали су један сличан другом: са мноштвом полицијских наредби о стрељању француских родољуба и уз штектане митраљеских рафала. Шеф немачке фашистичке полиције у Паризу генерал фон Шаумбург потписивао је смртне пресуде, животи родољуба су се гасили.

После месец дана брижљивог прикупљања и најситнијих података о генералу Шаумбургу одлука је пала: треба га ликвидирати због безбројних злочина према Паризу и његовим становницима. Задатак је добио млади текстилни радник, руководилац комунистичке омладине једног париског департмана, пољски антифашиста Рајмонд Хансел. У обавештајној служби француског Покрета отпора носио је шифру 10318. Рајмонд није знао шта значе прве две цифре његове шифре. У ствари, оне су представљале највишу оцену његове храбрости коју је добио на свом првом обавештајном

задатку када је убадио ручну бомбу у немачки камион са двадесет есесоваца усред Париза. Сутрадан је излепио плакате по зидовима, одмах поред Шаумбургових наредби о стрељању, у којима је претио фашистичким злочинцима јавно.

Злочинац из Булоњске шуме

Хансел је сваког јутра стајао на углу улице Пол Думер и Никол и посматрао генерала фон Шаумбурга како се вози у отвореном црном мерцедесу. Посматрао је и људе који су се овде врзали. Били су то полицијски агенти, органи полиције поретка и Абвера, који су чували свога шефа. Генералов шофер је возио великом брзином. Хансел је увек с другог места посматрао овај свакодневни церемонијал који се непогрешиво понављао у 9.30 пре подне.

Генерал фон Шаумбург био је веома опрезан. Систем његовог обезбеђења било је тако рећи немогуће пробити. Становао је у Булоњској шуми и готово никад није излазио из своје раскошне виле, осим што је свакодневно одлазио у свој кабинет, највише на сат-два, да потпише наредбу о стрељању. Имао је три појаса обезбеђења: до зуба наоружани војници Полиције поретка, агенти и обавештајци Абвера чували су Шаумбургову вилу и споља и унутра.

Ближио се дан одређен за ликвидацију фашистичког генерала. Наредбе о стрељању су и даље истицале. Хансел их је са стрепњом читао тражећи имена својих другова. Последњих година дана Хансел је био шеф обавештајно-потерне и егзекутивне групе, која је била страх и трепет за немачке обавештајне и полицијске органе у Паризу. Двадесетог јула, ушао је у стан немачког капетана Рота, шефа одсека за извршење смртне казне и изрешетао га мечама. Два дана касније, на Булевару Лувијо сен Сир, бацио је у ваздух камион пун немачких полицајаца; 27. јула, на Мосту уметности убио је двојицу Абверових офици-

ра који су овде у заседи чекали Ханселовог шефа Манушијана.

Генерал је нестао у експлозији

Сутрадан ујутру, 28. јула 1943. године, Рајмонд Хансел био је на свом месту, на углу Улице Никол. Његови другови стајали су недалеко од њега, држећи напуњене револвере у цепу. У 9.25, Хансел је ставио руку у џеп и грчевито стегао ручну бомбу напуњену специјалним експлозивом. Немарно је окренуо главу према Улици Пол Думер. Обезбеђење се већ налазило на улици, али при мерцедес се није појављивао. Учинило му се да осећа откуцаје последњих секунди на свом ручном сату. Полако је извукао утврђивач ударне игле и још га више стегао.

Сирена црног мерцедеса га је тргла. На стотинак метара испред себе угледао је генерала фон Шаумбурга, заваљеног на задњем седишту отвореног аутомобила. Било је тачно 9.30. Напрезао се да сачува хладнокрвност. Осетио је хладноћу око срца. Отворени мерцедес се приближава као зрно. У последњем тренутку он уклони жену с дететом са угла, понашајући се грубо као немачки полицајац.

Кола се сасвим приближише. Хансел је угледао генерала Шаумбурга и тек сада је запазио да је био сав окривен одликовањима. Поред генерала је седео потпуковник Абвера, његов дугогодишњи ађутант, са машинком на којој је лежала његова десна рука, а поред шофера подофицир с машинком у руци, као да ће сваког тренутка испалити рафал.

Кочнице зашкрипаше и кола смањеше брзину да би прошла онтру окуку и ушла у Улицу Никол. Хансел погледа генерала Шаумбурга у очи и погледи им се укрстише. У истом тренутку, муњевитом брзином извади бомбу из џепа и баци је генералу Шаумбургу у крило. Последње што је видео било је генералово изнемоћено лице, које је идућег тренутка облило смртничко бледило. Ваздушни притисак снажне експлозије одбацио га је у гужву људи. Генерал и његова пратња више нису били међу живима. Мерцедес је био претворен у масу гвожђурије захваћену пламеном из резервоара.

Хансел је умро за Пољску

— Да, ја сам убио генерала Шаумбурга. Не кајем се. Борио сам се за слободну Француску. Борио сам се овде у Паризу за моју Пољску — рекао је иследнику Гестапоа.

Процес пред преким судом Гестапоа трајао је од октобра до половине фебруара 1944. године.

— Колико сте немачких официра убили?

— Ви то боље знате — одговорио је пркосно иследнику.

Двадесет првог фебруара Гестапо је неустранивог борца Рајмонда Хансела осудио на смрт и у 15 часова извео га на стрељање.

После рата, у немачкој обавештајној архиви пронађено је Ханселово писмо мајци:

„Мама, нисам ти писао дуго. Нисам стигао. Борио сам се против фашизма. То је био мој дуг комунисте. Све сам учинио да будеш поносна и срећна што си ме имала. За који тренутак ћу бити мртав. Овде на стрелишту одјекују плотици. Реци мом брату Си-мону нека настави борбу“.

Неустрашиви Пољак Рајмонд Хансел умро је храбро. У знак сећања на њега и на његове другове, ветерани француског Покрета отпора сваке године, на дан 21. фебруара, одају пошту својим палим друговима.

... жене Африке посе веома компликоване фризури и за удешавање своје косе потроше

бар исто онолико времена колико европске помодарке проведу у фризерским салонима.

... имена свих река у Словенији завршавају се на „а“. Изузетак је речница Рак у Нотрањској чија је долина позната по природним лепотама.

... на Гренланду сунце целог лета уопште не залази и стаљно се

види изнад самог хоризонта.

... велики немачки физичар Хелмхолц доказао је 1881. године да је сила која у молекулу воде спаја атоме кисеоника и водоника 21 милијарду пута већа од привлачне снаге тела.

... неки научници ми сле да пси лају због тога да би нешто саопштили човеку. Ово сво

је мишљење заснивају на чињеници да дивљи пси, којих још има на извесним местима, уопште не лају.

ПОРОДИЧНА СРЕЋА

Мајка-жирафа морала је чинско да савије главу да би помиловала свог дуговратог потомка од чијег је доласка на свет прошло свега неколико часова. Срећна породица живи у једном норвешком зоолошком врту.

НЕУНИШТИВА ТИКОВИНА

У Индији се и данас могу видети прастаре зграде од тиковог дрвета које се ни за две хиљаде година нимало нису измениле. Научници су тек недавно открили тајну отпорности тика: у овом дрвету налазе се разни хемијски елементи који га штите од влаге и буба-дрвоточаца. Од тиковине се чак израђују резервоари за чување сумпорне и соне киселине.

НЕМА ПРАВДЕ БЕЗ ПЕРИКЕ

У Енглеској је низ занимања, делатности и привредних грана заштићено монополом. Такав је случај са рваљем кеч-ес-кеч-кеном и прекоморским аутомобилским транспортом. Монопол израде власуља и перика за британске судије и адвокате, који се на суду морају појављивати у протоколарној одори, држи кућа „Ед и Равенкрофт“ која се већ два и по века налази у близини Палате правде. У последње време адвокати се све чешће жале на скупоћу власуља. Једна кратка перика код које коса допире до врата стаје 120.000 старих динара а дугачка до рамена око 200.000. Па ипак, тражија перика је тако велика да се морају поручити шест месеци унапред!

**М—КАО МОДА
М—КАО МЛАДОСТ**

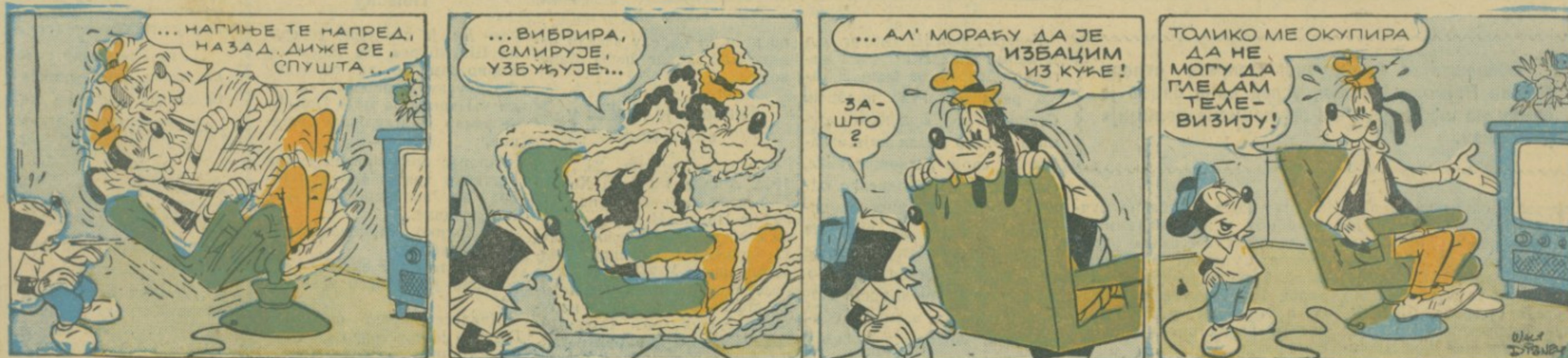
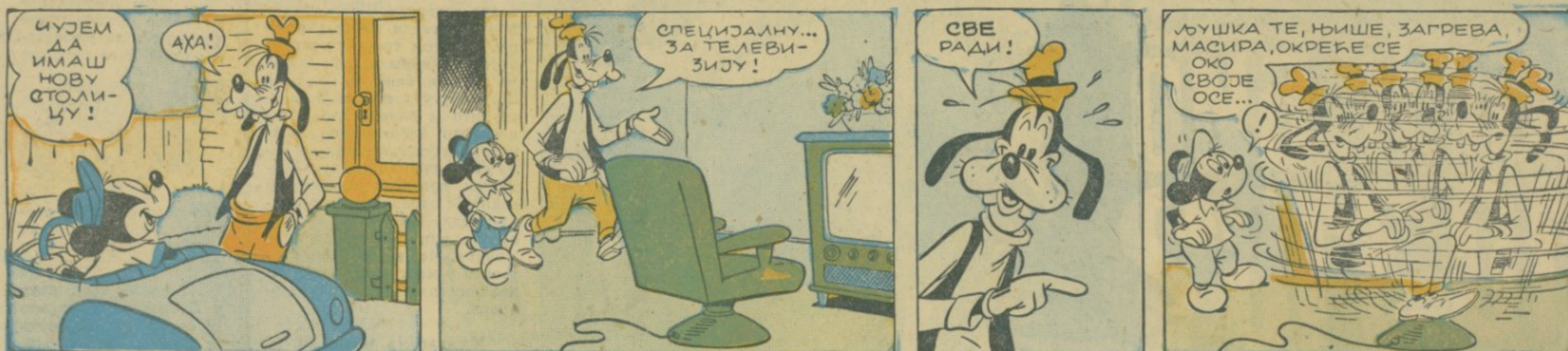
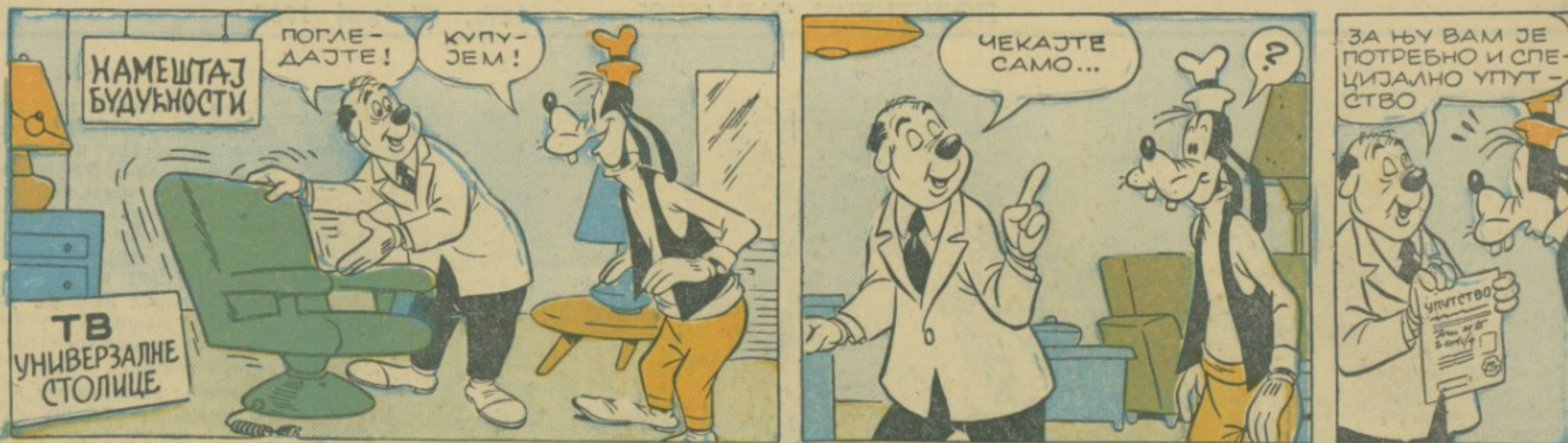
Пантљика у коси

Једна сомотска пантљика, једна машина и — зачас ћете бити лепо очешљани са свечаније прилике. А сад да вам објаснимо како ћете то постићи. Најпре сву косу зачешљајте четком уназад а онда захватите већи прамен косе на средини главе, од чела ка темени, као кад бисте хтели да направите неку врсту „коњског репа“. Причврстите га до самог корена косе малом округлом гумицом коју ћете омотати око косе неколико пута (цртеж 1). Ако вам је коса сасвим глатка, врх праме-

на завијте на дебео „виклер“, а када га скинете у војак немојте рашчешљавати. Затим узмите сомотску пантљику (може да буде у истој боји као и халина) широку 2 сантиметра, а дугачку два пута онолико колико је дугачак „реп“. Један крај пантљике вежите у малу машину и причврстите је на темени тако да покријете гумицу, а остатак завијајте спирално око „репа“. Крај пантљике пажљиво увуците у војак на крају прамена и причврстите га изнутра малом пиналицом.

ЏОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

Мали слон звани „мамут“ видео је кад је сериз најни дијамант у глави великог идола заменила правим. Бојећи се да би слонце могло на неки начин да ода њену тајну, она смишља како да га уклони. Због тога ју је вест да се у околини појавио тигар више обрадовала но уплашила...

